

9. april 2020

Standardizirana struktura, namenjena pogodbenicam kot osnova za periodično poročanje v skladu s sklepoma VII/4 Alpske konvencije in XI/5 VIII. Alpske konference za preverjanje aktivnosti, dobrih praks in pobud, nastalih v okviru Deklaracije “Prebivalstvo in kultura”

Kazalo

I. POGLAVJE, SPREJETJE IN IZVAJANJE DEKLARACIJE ALPSKE KONVENCIJE “PREBIVALSTVO IN KULTURA”	3
UVOD.....	3
PРАВNA NARAVA, ZNAČAJ IN POSEBNOSTI DEKLARACIJE.....	4
SKUPNE DEJAVNOSTI POGODBENIC ZA PROMOCIJO IZVAJANJA DEKLARACIJE “PREBIVALSTVO IN KULTURA”.....	4
II. POGLAVJE, VPRAŠALNIK	7
NAVODILA ZA IZPOLNITEV VPRAŠALNIKA.....	7
PODATKI O IZVORU IN IZDELAVI POROČILA.....	8
1. DEL: SPLOŠNI DEL.....	9
Dodatna vprašanja.....	10
2. DEL: POSEBNI DEL O CILJIH DEKLARACIJE “PREBIVALSTVO IN KULTURA” (DEKLARACIJA IX. ALPSKE KONFERENCE DNE 9.11.2006).....	11
I. Zavest o pripadnosti skupnosti in sodelovanje.....	11
II. Kulturna raznolikost.....	13
III. Življenjski prostor, kakovost življenja in enake možnosti.....	16
IV. Gospodarski prostor.....	21
V. Vloga mest in podeželja.....	23
V PRILOGI PREGLED POMEMBNIH PRAVNIH PREDPISOV (NA NACIONALNI IN MOREBITI REGIONALNI/POKRAJINSKI RAVNI, NE NA OBČINSKI RAVNI)	26

I. POGLAVJE

SPREJETJE IN IZVAJANJE DEKLARACIJE ALPSKE KONVENCIJE “PREBIVALSTVO IN KULTURA”

UVOD

Splošni cilj Alpske konvencije je zagotavljanje globalne politike za ohranjanje in varovanje Alp ter za njihov trajnostni razvoj ob enakovrednem upoštevanju interesov vseh alpskih držav in njihovih regij ter Evropske ekonomske skupnosti ob odgovorni in trajni rabi virov in z določitvijo načel, na katerih mora temeljiti čezmejno sodelovanje držav alpskega loka.

Za doseganje tega cilja bodo pogodbenice na osnovi določil **2. člena konvencije** sprejele primerne ukrepe za vsaj dvanajst posebnih področij in med njimi, na prvem mestu seznama, tudi za področje **prebivalstva in kulture** “s ciljem spoštovanja, ohranjanja in podpiranja kulturne in družbene samobitnosti avtohtonega prebivalstva in zagotavljanja njegove življenjske osnove, še posebno poselitve in gospodarskega razvoja, ki sta znosna okolju, ter pospeševanje medsebojnega razumevanja in partnerskega vedenja med alpskim in zunajalpskim prebivalstvom” (2. člen, paragraf 2a).

Ob tem ko je tematskemu sklopu “Prebivalstvo in kultura” dodelila velik pomen v okviru trajnostnega razvoja alpskega prostora, je **VIII. alpska konferenca** (Garmisch-Partenkirchen, 16. november 2004) še posebej **določila in sklenila**:

- da se o tej temi izdelata politična deklaracija;
- da se deklaracija preverja v skladu z *mehanizmom preverjanja* in postopkom v skladu s sklepom VII/4 Alpske konference,
- da se po štirih letih od sprejema Deklaracije, na podlagi izkušenj pri njenem izvajanju, razmisli o primernosti izdelave Protokola Prebivalstvo in kultura (sklep VIII/11 Alpske konference).

Deklaracija Prebivalstvo in kultura (DPK), ki jo je izdelala posebna delovna skupina, je **bila sprejeta na IX. alpski konferenci** (Alpbach, 9. november 2006).

Ob sprejemu deklaracije je konferenca ta instrument označila kot “prvi pomembni prispevek k izvajanju ciljev družbene in kulturne trajnosti Alpske konvencije” in se je med drugim zavezala, “da bo iskala in podpirala koristne pobude, da bodo lahko tako prebivalstvo kot nevladne organizacije, občine in regije aktivno sodelovale pri izvajanju ciljev socialne in kulturne vzdržnosti Alpske konvencije” (sklep IX/11 Alpske konference).

Na tej osnovi je Alpska konferenca podala mnenje, da je primerno sprejeti deklaracijo za področje prebivalstva in kulture, obenem pa je sklenila, da je treba deklaracijo preverjati z namenom, da se po štirih letih od sprejetja oceni, ali je primerno izdelati izvedbeni protokol za podrobno ureditev izvajanja ciljev s tega področja. Torej bo XI. alpski konferenci pripadla naloga, da se odloči o morebitni izdelavi protokola o prebivalstvu in kulturi.

V ta namen je, glede na različno vsebino in posebno sestavo deklaracije v primerjavi z izvedbenimi protokoli Alpske konvencije Odbor za preverjanje Alpske konvencije na svojem sestanku v Parizu,

28. in 29. aprila 2008 sklenil, da bo pripravil posebno *ad hoc* **standardizirano strukturo** za preverjanje izvajanja DPK.

PRAVNA NARAVA, ZNAČAJ IN POSEBNOSTI DEKLARACIJE

Deklaracija "Prebivalstvo in kultura" spada, tako kot vse načelne deklaracije, sklepi številnih mednarodnih konferenc in mnogi podobni akti, v okvir instrumentov tako imenovanega *soft law*.

Ti akti se običajno nahajajo v polnormativnih predpisih, ki so, predvsem na mednarodni ravni, vsebina izrazito politične in ekonomske volje, s katero se urejajo odnosi med državami, čeprav sami akti nimajo pravno zavezujoče narave.

Glavne značilnosti aktov, ki spadajo v skupino *soft law*:

- pomanjkanje pravnih obveznosti za pogodbenice;
- izključitev vsake odgovornosti držav ob morebitni kršitvi določil, ki jih predvidevajo;
- izključitev možnosti, da bi pred katerikoli sodiščem ali mednarodnim sodiščem zahtevali izvajanje, uveljavitev ali spoštovanje dogovora (to še ne pomeni, da se v posameznem postopku posredno ne smejo upoštevati);
- pomanjkanje ratifikacijskega zakona v soudeleženi državi;
- pomanjkanje prenosa v notranji pravni red posameznih držav.

Glede na to, da deklaracija nima neposredne zavezujoče veljavnosti, nimamo drugih zagotovil, da se bodo upoštevala določila *soft law*, ki jih predvideva, in niti, da bo potekalo preverjanje njenega izvajanja v pogodbenicah, razen dejstva, da se subjekt, ki je izdal določila, prekriva s subjektom, ki so mu namenjena (avtoregulacija), in da je ta ugleden (moč prepričevanja, npr. pri ministrih).

Vse to lahko velja tudi za DPK, ki pa se še dodatno razlikuje od običajnih instrumentov *soft law*, saj je pri tej deklaraciji isti organ odločanja Alpske konvencije, katerega člani so okoljski ministri vseh pogodbenic, soglasno sklenil tudi, da se **preverja izvajanje deklaracije**.

In prav preverjanje aktivnosti, dobrih praks in sprejetih ukrepov pogodbenic v okviru Deklaracije Prebivalstvo in kultura je s pravnega vidika značilnost in posebnost te deklaracije, zaradi česar se Alpska konvencija še dodatno razlikuje od preostalih mednarodnih pogodb, ki se med drugim ukvarjajo tudi z varovanjem naravne in kulturne dediščine (konvencije in izjave UNESCO, konvencije in izjave Sveta Evrope itn.).

SKUPNE AKTIVNOSTI POGODBENIC ZA PROMOCIJO IZVAJANJA DPK

Kot je mogoče sklepati iz prejšnjih odstavkov, se eden od najpomembnejših korakov pri sprejetju sklepa o potrditvi DPK na IX. alpski konferenci nanaša prav na prizadevanja pogodbenic, da iščejo in podpirajo koristne pobude, da bi niz akterjev, med katerimi so občine, regije, nevladna združenja in lokalno prebivalstvo, lahko dejavno sodeloval pri izvajanju tega novega instrumenta Alpske konvencije.

Ob upoštevanju tega načela je stalni odbor na svoji 35. seji¹ (od 2. do 4. maja 2007, Lanslebourg) sprejel predlog Italije, ob podpori Avstrije, da se podpira čeznacionalno in čezmejno sodelovanje med pogodbenicami, stalnim sekretariatom, opazovalci, predsedstvom Alpske konvencije, lokalnimi ustanovami ter drugimi združenji za promocijo izvajanja DPK v različnih delih alpskega

¹ Dokončno je sklenila podpreti izvedbo te strategije za promocijo DPK 36. seja stalnega odbora, in sicer s tem sklepom: Stalni odbor

1. se seznanila s poročilom Italije in Avstrije in se zahvali za njihov trud;
2. vabi pogodbenice in opazovalce, da aktivno sodelujejo pri skupnih pobudah za izvajanje Deklaracije Prebivalstvo in kultura, tudi z ustreznim vključevanjem drugih organizacij, ki delujejo na tem področju.

loka, in sicer prek organiziranja vrste aktivnosti (konference, tematske delavnice, publikacije v alpskih jezikih itn.), ki bodo lokalne skupnosti spodbudile k zanimanju za ta instrument.

Prednostni namen omenjenega sodelovanja je bil predvsem prispevanje k doseganju posebnih ciljev, kot so:

- zanimanje lokalnih upraviteljev, deležnikov in lokalnega prebivalstva za vsebine deklaracije;
- spodbuda lokalnim ustanovam, da se bodo pri pripravi svojih razvojnih programov in strategij zgledevale po vsebinah konvencije;
- izmenjava informacij in izkušenj med lokalnimi upravitelji in strokovnjaki ter združenji, dejavnimi na tem območju, predvsem na ključnih področjih deklaracije;²
- oblikovanje in/ali krepitev čeznacionalnega in čezmejnega sodelovanja v alpskem loku med organizacijami lokalnih in regionalnih ustanov ter združenji, tudi nevladnimi, alpskega loka pri razvijanju programov in projektov, ki izhajajo iz vsebin deklaracije;
- poživitev sodelovanja med osrednjimi vladami (npr. ministrstvi) in regijami ter lokalnimi ustanovami pri razvijanju dejavnosti, usmerjenih v izvajanje ciljev Alpske konvencije ter Deklaracije Prebivalstvo in kultura;
- ustanovitev dodatnega neposrednega omizja za razpravljanje med predstavniki pogodbenic o konkretnih vprašanjih glede ozemlja z vidika alpskega prebivalstva.

Zaželeni učinki izvajanja teh aktivnosti so tesno povezani z doseganjem navedenih ciljev ter naj bi jih kratkoročno in srednjeročno ocenjevali za:

- krepitev poznavanja in ozaveščenosti med predstavniki centralnih uprav, deležniki in krajevnim prebivalstvom na splošno o ciljih Alpske konvencije ter Deklaracije Prebivalstvo in kultura;
- krepitev poznavanja in ozaveščenosti med predstavniki centralnih uprav o dinamikah na obravnavanem območju in o pričakovanih prebivalstva glede tematik, zajetih v DPK;
- večje poznavanje in zavedanje lokalnih upraviteljev in deležnikov, širše gledano pa tudi lokalnega prebivalstva, glede ciljev Alpske konvencije ter Deklaracije Prebivalstvo in kultura;
- izmenjave informacij in izkušenj ter širitev dobrih praks med upravitelji in strokovnjaki lokalnih ustanov in združenj v alpskem prostoru;
- pripravo in širitev končne publikacije, ki bo lahko še dolgo dajala odgovore za to obravnavano temo;
- oblikovanje in objavo dokumentacijske zbirke kot prispevka pogodbenic za preverjanje izvajanja deklaracije do leta 2010;
- krepitev izmenjave informacij in izkušenj ter širitev dobrih praks med upravitelji in strokovnjaki lokalnih ustanov ter združenji v alpskem prostoru;
- začetek novih projektov in programov za čeznacionalno in čezmejno sodelovanje med organizacijami lokalnih in regionalnih ustanov ter združenji, tudi nevladnimi, ki delujejo v alpskem loku in prispevajo k izvajanju deklaracije.

Do danes so bile pod okriljem Alpske konvencije in ob podpori lokalnih združenj organizirane in izpeljane tri glavne pobude za promocijo izvajanja DPK (v Beljaku³ /A/, v Dobrovem⁴ /SL/ in v Ostani⁵ /I, CN/).

² Zavest o pripadnosti skupnosti in sodelovanje; Kulturna raznolikost; Življenjski prostor, kakovost življenja in enake možnosti; Gospodarski prostor; Vloga mest in podeželja.

³ Prvo srečanje v Beljaku, 3. in 4. marca 2008, je bilo s sodelovanjem Avstrije, Italije in stalnega sekretariata priložnost za predstavitev ciljev in vsebin DPK širši mednarodni publiki na plenarnih zasedanjih, kjer so opravili tematska poglobljanja v petih vzporednih delavnicah (toliko je namreč sekcij, na katere se deli DPK). Ob koncu delavnic je bil udeležencem razdeljen vprašalnik kot dopolnilo za oceno rezultatov pobude in za usmerjanje organizatorjev prihodnjih podobnih pobud.

Za boljše ozaveščanje o posebnostih, ki označujejo področje prebivalstva in kulture, velja, da bi bilo koristno podati podroben prikaz glavnih učinkov:

- dejavnosti (analiz, študij in primerjav), ki so jih v okviru delovne skupine prebivalstvo in kultura v obdobju 2001–2006 izvajali pogodbenice, opazovalci in strokovnjaki,
- pobud, ki so jih skupno udeleževale pogodbenice v okviru omenjene strategije za promocijo DPK.

Prikaz skupnih dejavnosti pogodbenic – posebno glede **izjemnosti območja in prednostnih zadolžitev za glavne tematike** s prispevki strokovnjakov in navzočih poslušalcev – je na voljo v Dodatku, priloženem standardizirani strukturi.

II. POGLAVJE

VPRAŠALNIK

Kako boste izpolnjevali vprašalnik

Vprašanja, na katera je treba odgovoriti, so označena s sivo barvo.

Če se pri izpolnjevanju vprašalnika vendarle pokažejo težave pri določenih vprašanjih, poskusite na ta vprašanja odgovoriti, kolikor je mogoče. Na te težave lahko opozorite v rubriki „Morebitne opombe“.

⁴ Seminar, ki je bil v Dobrovem 28. in 29. maja 2008 s sodelovanjem Slovenije, Italije, francoskega predsedovanja in stalnega sekretariata, se je v skladu s temami in utemeljitvami, ki jih je Slovenija izbrala za obdobje svojega predsedovanja EU, nanašal na poglobljanje **kulture gradnje v Alpah glede na klimatske spremembe**, v skladu s predlogi DPK v točki 3.1. (glej opombe v točki 2).

Ob tej priložnosti so iskali možna dopolnjevanja med DPK in Deklaracijo Alpske konference o klimatskih spremembah.

⁵ Srečanje v Ostani 26. in 27. junija 2008 s sodelovanjem Italije, stalnega sekretariata in francoskega predsedovanja je bilo, zaradi posebne politike gostiteljeve občine, ki želi znova oživiti svoje gorsko območje v osrčju okcitanske doline v bližini italijansko-francoske meje, idealna priložnost za poglobitev tistega dela DPK, ki se nanaša na **kulturno raznolikost** (skupaj s podtemami) (glej opombe v točki 2).

Odgovori na vprašanja morajo nuditi čim popolnejšo sliko o stanju na področju izvajanja Deklaracije Prebivalstvo in kultura (P + K), zato bodo v številnih primerih, predvsem ko gre za pritrdilne odgovore, zaželeni in koristni popolnejši odgovori, ki naj podrobno opišejo sprejete ukrepe in pobude skupaj z morebitnimi regionalnimi ali občinskimi posebnostmi.

Izrazoslovje, uporabljeno v vprašalniku, se praviloma ujema z izrazoslovjem Deklaracije P + K. Vprašanja v vprašalniku ne spreminjajo obveznosti pogodbenic, ki izhajajo iz Alpske konvencije in njenih protokolov.

Informacije, ki jih je pogodbenica, ki mora izpolniti vprašalnik, označila za zaupne, se tako tudi obravnavajo.

Vprašanja se vsakokrat nanašajo na pogodbenico, ki izpolnjuje vprašalnik, in njeno ozemlje oziroma na del alpskega območja, ki leži na njenem ozemlju. Območje Alp pomeni območje uporabe Alpske konvencije po 1. členu te konvencije.

Pogodbenica, ki izpolnjuje vprašalnik, je v njem označena kot „država“. Zaradi poenostavitve so bile izpuščene posebne oznake Evropske skupnosti. Oznaka „država“ velja za namene tega vprašalnika tudi za Evropsko skupnost.

Podatki o izvoru in izdelavi poročila

Ime pogodbenice	Slovenija
-----------------	-----------

Navedite nacionalno kontaktno točko	
Ime nacionalne kontaktne točke	Blanka Bartol, Teja Baloh, Jernej Črvek
Ime in naziv odgovorne osebe	mag. Andrej Vizjak, minister
Poštni naslov	Dunajska 48, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon	++386 1 478 7012
Faks	++386 1 478 7010
E-naslov	blanka.bartol@gov.si

Podpis osebe, odgovorne za vlogo poročila	
Datum vloge poročila	

Navedite sodelujoče organe (npr. NVO, lokalne skupnosti, znanstvenoraziskovalne ustanove).
<p>Ministrstvo za okolje in prostor,</p> <p>Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,</p> <p>– Direktorat za turizem,</p> <p>– Direktorat za regionalni razvoj,</p> <p>– Služba za evropske zadeve in mednarodno sodelovanje</p> <p>Ministrstvo za kulturo,</p> <p>Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,</p> <p>Ministrstvo za javno upravo,</p> <p>– Direktorat za informacijsko družbo in informatiko</p> <p>– Služba za lokalno samoupravo</p> <p>Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti</p> <p>Služba vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko</p> <p>Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu</p> <p>Slovenski člani Mednarodnega odbora za raziskave v Alpah – ISCAR</p> <p>Javni zavod Triglavski narodni park</p> <p>Občine: Občina Bled</p> <p>CIPRA Slovenia</p>

Planinska zveza Slovenije

Info točki Alpske konvencije: Posoški razvojni center in Gornjesavski muzej Jesenice
(Slovenski planinski muzej /SPM/)

Člani alpskih mrež: Povezanost v Alpah (Občine Kamnik, Kranjska Gora; Alpski biseri –
občina Bohinj, občina Bled, alpsko mesto leta /Idrija, Tolmin/)

1. del: Splošni del

1. Na kratko povzemite, kaj je bilo doslej storjenega in kaj načrtujete v podporo uresničevanja ciljev Deklaracije P + K?

(Tukaj lahko navedete tudi druge splošne dejavnosti, povezane z Deklaracijo P + K, ki presegajo njene cilje, ali dejavnosti in programe, ki spodbujajo cilje te deklaracije zunaj meja vaše države.)

Slovenija je že od vsega začetka razprave o Alpski konvenciji poudarjala pomen priprave posebnega dokumenta za področje prebivalstvo in kultura, s katerim naj bi bila zagotovljena tudi vključitev tega pomembnega področja v Alpsko konvencijo. Za Slovenijo je izjemnega pomena, da sta v Alpsko konvencijo in njeno izvajanje vključena tudi prebivalstvo in področje kulture.

Deklaracijo vidimo tudi kot možen družbenopolitični instrument za razvoj gorskih območij znotraj države in čezmejno ter na ravni Alpske konvencije. Gre za omogočanje razvoja in hkrati cilj ohranitve ter varovanja naravnih in kulturnih vrednot na drugi strani.

Ministrstvo za kulturo je pri razpisih za spomeniškovarstvene projekte z dodatnimi točkami ocenjevalo vloge, za katere veljajo priporočila Deklaracije Prebivalstvo in kultura.

V Državnem zboru je bil leta 2010 sprejet Zakon o Triglavskem narodnem parku (TNP), ki ima v več določbah izhodišča, ki izvirajo iz Deklaracije Prebivalstvo in kultura.

V preteklih 20 letih po velikonočnem potresu 1998, ki mu je sledil še potres julija 2004, je potekala popotresna obnova Zgornjega Posočja, ki delno zajema tudi nekatere občine Gorenjske. Pri obnovi so bili profani in sakralni spomeniki deležni 100-odstotnega deleža nepovratnih sredstev. Za objekte, ki nimajo statusa spomenika ali kulturne dediščine in se nahajajo znotraj območja TNP, je bila uveljavljena posebna, ugodnejša rešitev.

Na ravni občin so bili v Sloveniji v zadnjih letih izvedeni številni programi in projekti, še posebej je treba omeniti program CRPOV (Celovit razvoj podeželja in obnova vasi), aktivnosti, povezane z alpskimi mesti leta – Maribor (2000), Idrija 2011 in Tolmin (2016) (npr. Tour des Villes: obnova in oživitve zapuščenih objektov), mrežo Gorniške vasi (Jezerško in Luče), raziskave (npr. arheološke raziskave; študijski dnevi: Kraji srečanj. Stiki in izmenjave vzdolž Nadiških in Soške doline od antike do srednjega veka, 2007), varstvo kulturne krajine in ohranjanje suhozidne gradnje, dneve evropske kulturne dediščine, mednarodno arhitekturno nagrado za trajnostno prenovo stavb in gradnjo na območju Alp »Constructive Alps«, energetska prenovo stavb kulturne dediščine in podobno.

Slovenija je tako kot sta Avstrija in Italija ob pomoči in sodelovanju stalnega sekretariata organizirala poseben seminar za krepitev izvajanja Deklaracije Prebivalstvo in kultura v Dobrovem maja 2008. Zaključki seminarja so bili predstavljeni Stalnemu odboru Alpske konference.

BSC, poslovno podporni center, d. o. o., Kranj, Občina Bled, Občina Bohinj, Občina Kranjska Gora, Občina Naklo, Občina Radovljica, Razvojna agencija Zgornje Gorenjske, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije - Območna enota Kranj in Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj od januarja 2018 sodelujejo v projektu Arhitektura gorenjskih vasi, financiranem iz evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, katerega namen je vzpostaviti uporabo tradicionalne arhitekture pri trajnostnem razvoju naselij prek razvitega modela o ohranitvi in upoštevanju tradicionalne arhitekture in prenosu znanj o uporabi tradicionalnih materialov za gradnjo in obnovo ter priporočil za trajnostni razvoj naselij vključno z obnovo zaščitene stavbe in z razvojem možnosti za vnovično oživitve gradnje. Več o projektu: <https://www.e-bled.si/za-obcane/projekti/evropski-kmetijski-sklad-za-razvoj-podezelja/>.

Morebitne dodatne opombe:

Dopolnitvena vprašanja

Težave pri izvajanju Deklaracije P + K

1. Ali so bile oziroma so težave pri uresničevanju obveznosti, ki izhajajo iz Deklaracije P + K?			
Da	X	Ne	
Če so/so bile, jih navedite.			
Prav gotovo je ena od največjih težav pri izvajanju nezadostna kadrovska zmogljivost, pa tudi opremljenost.			
Vsak protokol in tudi deklaracija zaživijo predvsem, če ponudijo konkretne davčne olajšave oziroma uvajajo ustrezne subvencije, šele nato se je možno sklicevati na ozaveščenost in spoštovanje vrednot.			

Težave pri izpolnjevanju vprašalnika

2. Ali ste pri izpolnjevanju vprašalnika naleteli na težave?			
Da	X	Ne	
Če ste, jih navedite. Ali imate predloge za izboljšanje?			
Slovenija predlaga poenostavitev vprašalnika, pri čemer naj ta poenostavitev vsebuje skrajšanje vprašalnika in v določenih primerih konkretizacijo vprašanj.			
Izvajanje ukrepov, navedenih v odgovorih na vprašalnik, ni omejeno le na veljavnostno območje Alpske konvencije, temveč zajema območje celotne države.			
Pogosto odgovori z "da" ali "ne" niso možni zaradi zelo posebnih vprašanj.			

2. del: Posebni del o ciljih Deklaracije Prebivalstvo in kultura (Deklaracija IX. alpske konference 9. novembra 2006)

I. Zavest o pripadnosti skupnosti in sodelovanje

Zavest o pripadnosti skupnosti in identiteta

1. Ali krepite skupno odgovornost alpskega in nealpskega prebivalstva ter vseh ravni političnega odločanja za ohranjanje kulturnih posebnosti alpskega življenjskega prostora, zlasti glede utrjevanja zavesti o pripadnosti skupnosti in istovetnosti, identitete domačega prebivalstva?			
Da	☒	Ne	☐
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Vsakoletni dnevi Alpske konvencije s predstavitvijo Alpske konvencije in lokalnih pobud s področja trajnostnega razvoja ter vključevanja raznih deležnikov itn.			
Drugi primeri so:			
Festival cvetja v Bohinju, aktivnosti občine Idrija za pripravo programa v sklopu prevzema naslova Alpsko mesto leta 2011; kravji bal, kmečki praznik v Posočju, državno prvenstvo striženja ovac v Trenti, trentarski „senjem” sv. Ane, praznik „frike” v Tolminu, avgustovska spominska žalna slovesnost, posvečena padlim v prvi svetovni vojni na Mrzlem vrhu, in novembrski spominski pohod h Krnskemu jezeru, čezmejni gorski praznik na Matajurju na prvo septembrsko nedeljo (Gorska skupnost Benečije v sodelovanju s Posočani), jamski praznik „belajtna”, ročna košnja v visokogorskih vaseh (lokalna in regionalna tekmovanja), Slovenski planinski muzej (SPM) v Mojstrani (dan Alpske konvencije in mednarodni festival Brati gore, muzejski večeri in razstave o alpskem prostoru /kulinarika, arhitektura/), vzpostavitev Skupnosti Julijske Alpe (tudi Skupnost šol biosfernega območja Julijske Alpe), znak kakovosti Triglavskega narodnega parka.			
Morebitne dodatne opombe:			
V raznih programih regionalne politike so opredeljena težišča, kjer gre za ohranitev posebnosti določenih prostorov, med njimi tudi alpskega.			
Aktivnosti za ohranjanje tradicije – primer sta občina Brda (praznik češenj, dan odprtih kleti) in ohranjanje starih tradicij (pridelava sira Tolminec).			
Na žalost je zanemarjena tradicionalna kulinarika, saj je v Posočju težko najti "stare" jedi, sploh pa jih nihče ne uveljavlja. Dovolj bi bilo pogledati v sosednjo Karnijo (Italija). Ena od značilnosti, ki jo velja podpirati in uveljavljati, je tisočletna tradicija "transhumance" in vsega, kar je z njo povezano.			
Krepitev blagovnih znamk Bohinjsko, Bled. Local selection ... V Zasipu (kraju v občini Bled) sta se Turistično društvo Zasip in Kulturno umetniško društvo Zasip v želji, da bi poskrbeli za ohranjanje tradicije in prenos znanja na naslednje generacije, združila pri projektu Prgarija, ki vključuje ohranjanje vaških običajev in šeg, predstavitev Prgarije na raznih dogodkih, degustacije prgarskih jedi, organizacijo vsakoletnega dogodka, poimenovanega Prgarski dan, kuharske delavnice v Zasipu in še kaj. Omenjeni društvi sta poskrbeli za izdajo knjižice receptov z naslovom Dobrote iz Prgarije. Publikacija je nastala po idejni zasnovi najbolj zagnane Prgarke, domačinke Bojane Pipan, ki je na podlagi pripovedovanj, z lastno domišljijo in s kuharskim znanjem skrbno izbrala ter zapisala petnajst izbranih receptov s podrobnimi navodili za pripravo jedi iz prgine moke. Uvod v knjižico receptov je napisal priznani slovenski etnograf prof. dr. Janez Bogataj, sama knjižica pa poleg recepta za značilen prgin kruh vsebuje			

tudi napotke za pripravo drugih slanih in sladkih jedi. Knjižico receptov so prejela vsa gospodinjstva v Zasipu po pošti brezplačno. Pri projektu Prgarija sodelujeta tudi vaška gostilna Kurej, ki je kot prva v svojo dnevno ponudbo uvrstila okusne prgine štruklje, ter kmetija Tersegvav, ki dejavno sodeluje pri predstavitvah Prgarije. Več: <http://www.zasip.si/prgarija>.

V baročnem kmečkem dvorcu v Bodeščah (naselje znotraj Občine Bled), poimenovanem Sodarjeva domačija, posamezniki pripravljajo program, ki se navezuje na kulturno izročilo naših prednikov. Več na: <https://soundofholiday.com/sodarjeva-domacija/>.

RAGOR in ZRC SAZU sta bila partnerja projekta Alpfoodway, pri katerem so s partnerji pozornost namenili alpski prehrani.

	Da	Ne
Podpora organizacijam, ki posredujejo tovrstne vrednote.	X	
Spodbujanje in nadaljnji razvoj partnerstev med krajevnimi in regionalnimi območnimi skupnostmi na območju Alp	X	
Dejavnosti, ki prebivalstvu omogočajo dostop do zgodovinskega, gospodarskega in okoljskega znanja o alpskem življenjskem prostoru	X	
Programi obveščanja in izobraževanja o Alpski konvenciji in njenih protokolih	X	
Skupni projekti	X	
Drugo	X	
Če ste označili "Drugo", navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Programi javnih zavodov (Triglavskega narodnega parka, regionalnih muzejev na območju alpskega prostora), kjer so predstavljene značilnosti alpskega življenja.</p> <p>Skupni program za prepoznavnost Alpske konvencije v Triglavskem narodnem parku – razstava za širšo javnost o Alpski konvenciji, promocijski avtobus Triglavskega narodnega parka in Alpske konvencije za spodbujanje trajnostne mobilnosti (projekti umirjanja prometa), Mednarodni festival alpskega cvetja, trajnostni razvoj na področjih prometa in turizma ter v okviru teh prizadevanj pogovor ministra za okolje in prostor z župani slovenskih alpskih občin. Izobraževalni programi Triglavskega narodnega parka za mlade (Belarjevi naravoslovni dnevi, razstave, pripovedniški večeri, izobraževalne delavnice, program Etnologija planinskega pašništva – prikaz izdelovanja orodja iz lesa, prikaz izdelovanja masla, program Mladi nadzornik, spremljajoči programi ob tržnici (stare igre, običaji).</p> <p>V SPM pedagoške delavnice in predavanja o alpskem prostoru v okviru letnih programov muzeja, kot so tudi vodeni ogledi oziroma programi v sodelovanju s TNP (npr. Pot Triglavske Bistrice). V okviru projekta ŠIPK smo posodobili in poudarili geološko oziroma geografsko raznolikost vzpetega sveta in obvestila za varno hojo v hribe, obisk gora. Poudarjamo pomen varovanja narave (2018: simpozij ob 240-letnici prvega pristopa na Triglav; 2019: Neverjetne gore – gorenjska planinsko-muzejska pot, množičnost v gorah; 2020: izginjanje ledenika). V sodelovanju z galerijo Dessa gostimo razstavo o alpski arhitekturi ter predavatelje s področja narave in zgodovine (tudi TNP).</p> <p>Vzpostavitev (medkrajvnih in meddržavnih) sezonskih prometnih povezav z minibusi med hribovskimi</p>		

in gorskimi naselji (Beneška Slovenija, Livek in Breginjski kot s Kobaridom);
 Knjižnice, osnovne in srednje šole ter javni zavodi množično sodelujejo v vsakoletnem projektu Brati
 gore, ki ga organizira Stalni sekretariat Alpske konvencije.

Sodelovanje znotraj in zunaj območja Alp

3. Ali spodbujate jezikovno razumevanje, dialog, sodelovanje in izmenjavo znanja v alpskem prostoru ter med alpskim in nealpskim prebivalstvom glede instrumenta krepitev medsebojnega razumevanja in spoštovanja?

Da	☒	Ne	
----	-------------------------------------	----	--

Navedite nekaj zglednih primerov.

Stiki med alpskim in nealpskim prebivalstvom so številni, med drugim redno organiziranje mednarodnega festivala gorniškega filma v Domžalah oziroma Ljubljani ter raznih posvetov in informacijskih prireditev, na primer krepitev zavesti o trajnostni mobilnosti (vlak in avtobus z logotipom Alpske konvencije), pomembno pa je tudi prtnerstvo treh slovenskih naravnih parkov: **Naravni park Julijsko predgorje (Rezija – Italija), Triglavski narodni park (Slovenija), Nockberge (Avstrija); sodelovanje TNP s Federacijo Europarc (mreža Alparc) ter tudi drugimi parki v alpski soseščini.**

Slovenija je podprla izvedbo zasedanja mladinskega parlamenta o Alpski konvenciji, ki je bilo marca 2008 v Mariboru; organizirala ga je II. gimnazija Maribor.

Sodelovanje med Narodnim parkom Berchtesgaden (Nationalpark Berchtesgaden, Nemčija) **in** Parkom Škocjanske jame; izmenjava delovnih izkušenj in prenos dobrih praks. Zavarovana območja iz Slovenije, ki so znotraj veljavnostnega območja Alpske konvencije, dejavno sodelujejo pri delu Mreže zavarovanih območij v Alpah (ALPARC).

Gornjesavski muzej Jesenice sodeluje s prebivalstvom na območju tromeje (Italija, Avstija) s skupnimi čezmejnimi projekti (ZBORZBIRK; FLULED) oziroma gostovanji razstav.

Slovenija krepi in ohranja skupni slovenski jezikovni in kulturni prostor ter povezuje avtohtono slovensko narodno skupnost v sosednjih državah z matico.

Morebitne opombe:

4. Ali krepite trajnostni regionalni razvoj s sodelovanjem ter izmenjavo izkušenj med različnimi kulturnimi skupnostmi na območju Alp in z drugimi gorskimi območji sveta?

Da	☒	Ne	
----	-------------------------------------	----	--

Navedite nekaj zglednih primerov.

Park Škocjanske jame že več let dejavno sodeluje z narodnim parkom Berchtesgaden (Nemčija) pri izmenjavi izkušenj in prenosom znanj, predvsem s področja velikih zveri, hidrologije in obnove starih poti po jami, ki so grajene podobno kot poti po Alpah.

Park Škocjanske jame je sodeloval v projektu ALPENCOM kot projektni partner v okviru projekta Interreg IIB Alpski prostor. Učinki projekta so bili krepitev sodelovanja med parki v alpskem prostoru, izmenjava izkušenj, izdelava komunikacijskih orodij za obiskovalce zavarovanih območij ter povečevanje prepoznavnosti alpskega prostora.

Znotraj Slovenije je razvito sodelovanje z zavarovanimi območji, kjer gre predvsem za izmenjavo

izkušenj in dobrih praks. Prav tako je že vrsto let vzpostavljeno čezmejno sodelovanje na ravni zaravovanih območij – primer sta sodelovanje med Logarsko dolino in zavarovanimi območji na avstrijskem Koroškem (občina Železna Kapla) in sodelovanje med Triglavskim narodnim parkom (TNP), Narodnim parkom Nockberge in **Naravnim parkom Julijsko predgorje.**

Sodelovanje pri aktivnostih Alpske konvencije v sklopu mednarodnih gorskih partnerstev, v času slovenskega predsedovanja Alpski konvenciji predvsem povezovanje med Alpami in Dinaridi; sodelovanje v omrežju zavarovanih območij v Karpatih ter drugih zavarovanih območij (Triglavski narodni park).

Občina Bled je vključena v omrežje občin: povezanost na območju Alp zagotavlja konzorcij Alpine Pearls. Skupaj pripravljamo projekte, s katerimi spoznavamo različne primere dobrih praks na različnih področjih. Na ekskurzije vedno povabimo tudi lokalno skupnost, ki jo določena tematika zanima (npr. čebelarje, šolnike, Zavod za kulturo Bled, Turizem Bled in še druga zainteresirana društva).

K prepoznavanju jezikovne raznolikosti ali podobnosti je prispeval slovensko-italijanski projekt ZBORZBIRK, Kulturna dediščina med Alpami in Krasom, ki je popisal zbirke kulturne dediščine (s fotografijami in poimenovanjem predmetov v narečnih izrazih ter drugih jezikih). Gornjesavski muzej Jesenice je partner (zbirki v Ratečah), vodilni partner pa je bil ZRC SAZU.

Morebitne opombe:

5. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, v zgoraj navedenem pomenu sprejeti ukrepi, s katerimi so se še posebno krepili medsebojno razumevanje in spoštovanje (vprašanje št. 3) ter tudi regionalni razvoj (vprašanje št. 4).	Da	Ne
Vzpostavljanje oziroma utrjevanje in nadaljnji razvoj mrež čezmejnega in medobmočnega sodelovanja	X	
Dejavnosti za spodbujanje kulturne izmenjave ter izmenjava informacij in izkušenj o posebnih temah	X	
Organiziranje prireditev, razstav, objavljanje publikacij, filmske produkcije in raziskovalnega dela	X	
Oblikovanje in širjenje večjezičnih publikacij v alpskih jezikih	X	
Projekti v okviru mednarodnih gorskih partnerstev	X	
Programi čezmejne izmenjave na znotrajalpski, čezalpski in mednarodni ravni	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Na podlagi Uredbe EU (št. 1082/2006) o Evropskih združenjih za območno sodelovanje (Slovenija jo je že sprejela) potekajo aktivnosti za preoblikovanje delovne skupnosti Alpe–Jadran in Panonska nižina v evroregijo s sedežem v Sloveniji, s katero bi okrepili ozemeljsko sodelovanje in omogočili Sloveniji uveljavitev vodilne razvojne vloge, ki jo ima kot naravno geografsko središče območja Alpe-Jadran in Panonske nižine. Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Avstrija 2007–2013 in		

Operativni program čezmejnega sodelovanja Italija – Slovenija 2007–2013.

Podpora Slovenije za Slovence v zamejstvu (v Italiji in Avstriji) – Slovenija dejavno podpira delovanje slovenskih kulturnih, športnih, družbenih in gospodarskih organizacij v zamejstvu, (v Furlaniji – Julijski krajini in na avstrijskem Koroškem) **za ohranjanje skupnega slovenskega jezikovnega in kulturnega prostora.**

Slovenija meni, da so te aktivnosti namenjene promociji in istovetnosti prostora, pri čemer naj širši prostor ne bo posplošen.

Aktivnosti promocije in ozaveščanja o Alpski konvenciji v času slovenskega predsedovanja Alpski konvenciji:

- podpora pri izdaji obširne monografije z naslovom Alpe, kot jih vidijo ptice,
- razstava Alpe, kot jih vidijo ptice v Ljubljani po prevzemu predsedovanja Alpski konvenciji (april 2009),
- razstava o Alpski konvenciji v okviru slovenskega predsedovanja,
- razstava o Triglavskem narodnem parku in Alpski konvenciji, pripravljena v okviru posebnega programa Triglavskega narodnega parka za čas predsedovanja Alpski konvenciji,
- zloženska o Alpski konvenciji.

V času predsedovanja (2009–2011) je Slovenija izvedla številne aktivnosti s področja ozaveščanja javnosti. Ti dogodki so bili namenjeni različnim ciljnim skupinam.

Občine Slovenije, vključene v organizirano omrežje, poimenovano Povezanost v Alpah, **pripravljajo** številne projekte in aktivnosti s tega področja.

V okviru dogodkov dneva Alpske konvencije so bile organizirane predstavitve poročil o stanju Alp ter druge raziskave o trajnostnem turizmu in o storitvah na obmejnih alpskih oziroma gorskih območjih, o demografiji na območju Alpske konvencije in širše ter o obvladovanju tveganj naravnih nesreč. Posveti in razprave so bile v lokalnem okolju (Solčava, Tolmin, Mojstrana, Postojna), povabljeni so bili lokalni deležniki in institucije. Zaključki in sporočila z dogodkov so bili vključena v pripravo osnutka Strategije prostorskega razvoja Slovenije.

Preglednost in udeležba

6. Ali priznavate pomembno vlogo, ki jo ima civilna družba pri prizadevanjih za uveljavitev trajnostnega razvoja na alpskem območju, spodbujate največjo možno preglednost v odnosih med državno upravo in prebivalstvom in udeležbo prebivalcev v zadevah javnega interesa?

Da	X	Ne	
----	----------	----	--

Navedite nekaj zglednih primerov.

V skladu s prostorsko zakonodajo ~~Zakonom o prostorskem načrtovanju (2007)~~ so državni in občinski organi dolžni omogočati izražanje interesov ter udeležbo vseh zainteresiranih deležnikov v postopkih pripravljanja in sprejemanja prostorskih aktov. Pristojni organi so dolžni o zadevah prostorskega načrtovanja obveščati javnost ter vsakomur zagotoviti pravico vpogleda v prostorske akte, njihove strokovne podlage in druge s tem povezane dokumente.

Primeri sta tudi procesa priprave in sprejemanja Zakona o Triglavskem narodnem parku in Načrta upravljanja Triglavskega narodnega parka z aktivnim vključevanjem številnih deležnikov.

Park Škocjanske jame: program varstva in razvoja parka Škocjanske jame (zdaj je v veljavi za obdobje 2006–2010, v pripravi pa za obdobje 2011–2015) vključuje vse deležnike v ožjem in širšem zavarovanem območju.

Občina Kranjska Gora tematiko upošteva pri pripravi Strategije trajnostnega razvoja Občine Kranjska Gora za obdobje do leta 2030.
Morebitne opombe:

7. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi za spodbujanje preglednosti v odnosih med državno upravo in prebivalstvom ter ukrepi za spodbujanje udeležbe prebivalcev v zadevah javnega interesa.	Da	Ne
Spodbujanje izobraževanja in usposabljanja nosilcev odločitev na področju mediacije in udeležbe.	X	
Podpora postopkom na podlagi Lokalne agende 21		X
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite tudi ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>V okviru Evropskega socialnega sklada se delno financira projekt Mreža za prostor, katerega glavni namen je okrepiti vlogo neodvisnih organizacij, sposobnih povezati različne deležnike za skupne cilje. Osrednje področje delovanja v tem primeru sta prostorski in urbani razvoj. Nevladne organizacije in lokalne pobude prek Mreže za prostor lahko utemeljeno predstavljajo svoje predloge za lokalni razvoj na eni strani in ustvarjajo primere dobre prakse sodelovanja na drugi strani. Zlasti javnemu sektorju je v pomoč okrepljen civilni dialog, ki na eni strani omogoča pripravo kakovostnejših ter za širšo javnost sprejemljivejših politik, programov, ukrepov in načrtov.</p>		

II. Kulturna raznolikost

Materialna in nematerialna kulturna dediščina

1. Ali se preučujejo, ohranjajo in razvijajo materialna kulturna dediščina, nematerialna kulturna dediščina in ustno izročilo, kar velja zlasti za načine oblikovanja kulturne krajine ter arhitekturno in umetnostnozgodovinsko dediščino, vključno s tradicionalnimi načini obdelave v kmetijstvu, gozdarstvu, obrti in industriji?		
Da	X	Ne
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>V postopku vpisa v Register (žive) nesnovne kulturne dediščine Ministrstva za kulturo je več predlogov (skupaj šestnajst) značilnih za Alpe in v skladu s Konvencijo o nesnovni dediščini.</p> <p>Avgusta 2010 je bil v Mojstrani odprt Slovenski planinski muzej, ki poleg gorništvu prikazuje tudi življenje v gorah. Raznolikost kulturnega prostora prikazujemo v muzejih v Ratečah (poudarek na rateški noši in kulinariki) in v muzeju Kranjska Gora – Liznjekova domačija, kjer mesečno potekajo (spomladi in jeseni) delavnice peke kruha, potice, piškotov, kuhaja žgancev in podobnih dobrot neprekinjeno najmanj od leta 2017.</p> <p>V mlekarni Planika Kobarid je bila v sodelovanju s Tolminskima muzejema odprta muzejska zbirka,</p>		

naslovljena Od planine do Planike s predstvitvijo transhumanega pašništva in sirarstva v Zgornjem Posočju.

Vse bolj pomemben dejavnik, ki priteguje obiskovalce v gorski svet Julijskih Alp, je fundacija Poti miru v Posočju, ki se s podobnimi fundacijami na avstrijskem Koroškem in Južnem Tirolskem v Italiji povezuje v mednarodno mrežo, poimenovano Poti miru.

Ena od stalnih nalog Javnega zavoda Triglavski narodni park je svetovanje in usmerjanje vseh posegov v prostor na območju TNP skladno s stavbno tipologijo. S tem skrbimo za ohranjanje stavbne dediščine, hkrati pa se tudi pri novejših objektih upoštevajo in kažejo lokalno značilne prvine gradnje.

Po izdelani analizi stavbne tipologije posameznih naselij TNP je v poteku izdelava priročnikov z usmeritvami za vzdrževanje objektov skladno s stavbno tipologijo. Pri tem posvečamo posebno pozornost planinam, kjer potekata redno spremljanje in vrednotenje stanja ter izdelava priročnikov za gradbene posege.

TNP skrbi za redno vzdrževanje Pocarjeve domačije v Zgornji Radovni, ki je prepoznana kot spomenik državnega pomena, podeljena pa ji je bila tudi diploma Europa Nostra (arhitekturna dediščina). Del domačije je tudi zbirka predmetov, ki je ena od zbirk premične dediščine, za katere skrbi TNP. Te so tudi v informacijskih centrih TNP (Bled, Trenta, občasno Bohinj), na teh mestih ter drugih lokacijah (npr. Rogarjeva žaga v Trenti) pa se redno izvajajo izobraževalni programi, razstave in drugi dogodki, namenjeni šolskim skupinam, lokalnemu prebivalstvu ter drugim obiskovalcem.

Na Bledu spodbujamo razvoj kulturnih delavnosti prek razpisov za delovanje kulturnih društev, velik pomen ima tudi Zavod za kulturo Bled, ki upravlja z Blejskim gradom in Festivalno dvorano Bled. Muzejsko društvo Bled pripravlja vsako leto niz predavanj na določeno zgodovinsko temo, organizira strokovne ekskurzije in svoja spoznavanja ter dognanja objavlja v reviji Razgledi.

Društvo žena in deklet na vasi občin Bled in Gorje je dejavno pri degustacijah jedi iz lokalnega okolja. Ljudske šege in navade ohranjajo v Folklornem društvu Bled, kjer vsak oktober pripravijo prireditev Oktober je fest na Bledu.

V Centru Rinka v Solčavi je prikazana naravna in kulturna zgodovina treh dolin (Logarske doline, Matkovega in Robanovega kota).

Park Škocjanske jame pri svoji redni dejavnosti skrbi za ohranjanje kulturne dediščine, tako da opravlja raziskovalne naloge s področja etnologije, pripravlja in izvaja (mednarodne) projekte, spodbuja tradicionalne dejavnosti, opravlja nadzor nas stanjem materialne dediščine v parku ipd.

Morebitne opombe:

2. Ali podpirate sodobno kulturo ter negovanje in nadaljnji razvoj krajevnih in regionalnih šeg in navad pri izraznih ter upodobitvenih oblikah (šege, književnost, glasba, ples, gledališče, oblike komuniciranja itn.)?

Da

Ne

Navedite nekaj zglednih primerov.

Navajamo nekaj primerov:

- festival narodnih noš v Kamniku,
- tedenske tržnice Triglavskega narodnega parka,
- dejavnosti folklornih skupin in kulturnih društev z veljavnostnega območja,

<ul style="list-style-type: none"> – številne prireditve za obeležitev posameznih aktivnosti, povezanih z alpsko kulturo in alpskim prebivalstvom: Kekčevi dnevi, Aljaževi dnevi, Ogljarski dnevi, Planšarska nedelja (Velika planina), Kravji bal (Bohinj), Ovčarski bal (Jezerko), – mednarodni Festival cvetja v Bohinju, – dogodki v sklopu dnevov Evropske kulturne dediščine, – vaški dan v Ratečah (15. avgust), miklavževanje in srečanje parkeljnov treh dežel v Podkorenu.
Morebitne opombe:

3. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi za preučevanje, ohranjanje in razvoj materialne in nematerialne kulturne dediščine in ustnega izročila oziroma ukrepi za spodbujanje sodobne kulture ter negovanja in nadaljnega razvoja krajevnih in regionalnih šeg ter navad pri izraznih in upodobitvenih oblikah.	Da	Ne
Vzpostavitev in razvijanje lokalnih in regionalnih dokumentacijskih središč materialne in nematerialne kulturne dediščine in njihovega povezovanja	☒	
Ohranjanje in vzdrževanje struktur in zgradb z zgodovinsko in arhitekturno vrednostjo	☐	
Ponudba poklicnega izobraževanja za posredovanje tradicionalnih načinov rokodelskih tehnologij na območju Alp	☐	
Podpiranje inovativnih oblik kulturnega delovanja in kulturnega izražanja	☐	
Programi in projekti na področju izobraževanja in izpopolnjevanja (tečaji, natečaji, eksperimentalne delavnice itn.) za posredovanje tradicionalnih znanj ter šeg in navad	☐	
Spodbujanje sodelovanja med javnimi ali zasebnimi muzeji, izobraževalnimi ustanovami in zasebnimi deležniki	☐	
Drugo	☒	
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Vpis cerkljanskih laufarjev, ravenskih in drežniških pustov, poljubinskega pisanja pirhov na šempav, izdelave bovških krafov, idrijskih žlikrofov in pridelave bohinjskega mohanta, obhoda otepovcev, izdelave velikoplaninskih trničev in pisav, skodlarstva, piparstva ter poslikav panjskih končnic v Register nesnovne kulturne dediščine.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
V Mojstrani je na pobudo Planinskega društva Dovje – Mojstrana in Planinske zveze Slovenije Občina Kranjska Gora zgradila prvi Slovenski planinski muzej (SPM), ki je bil uradno odprt 7. avgusta 2010 in deluje v okviru Gornjesavskega muzeja Jesenice (ustanoviteljici občini Kranjska Gora in Jesenice). V muzeju so prikazane planinska, gorniška in alpinistična zgodovina Slovencev, ki zajema tudi predstavitev naravnih in kulturnih značilnosti alpskega sveta v Sloveniji. V muzeju sta informacijski točki Triglavskega narodnega parka, od leta 2017 info točka Alpske konvencije in tudi točka Slovenske planinske transverzale ter turistično informacijski center (TIC) v Mojstrani. Spodbujamo (pomagamo) pri vzpostavljanju vodništva in sodelujemo z lokalnim prebivalstvom (lokalne izdelke, pridelke		

ponujamo v muzejski trgovini).

TNP v svojem rednem programu pripravlja razne delavnice, predavanja, razstave, povezane s spoznavanjem in ohranjanjem tradicionalnih znanj ter drugega izročila. Ti dogodki so pogosto izvedeni v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, društvi, muzeji, izobraževalnimi ustanovami ter strokovnjaki z izbranih področij.

Jezikovna raznovrstnost

4. Ali se izboljšujejo okvirni pogoji, potrebni za negovanje in spodbujanje jezikovne raznovrstnosti na območju Alp, pri čemer je treba upoštevati zlasti tradicionalne jezikovne in kulturne skupnosti?

Da	☒	Ne	☐
----	-------------------------------------	----	--------------------------

Navedite nekaj zglednih primerov.

Vse bolj se v posameznih okoljih uporablja domače narečje, na primer v Bohinju, zaključenih "kulturnih krogih".

Morebitne dodatne opombe:

Negovanje slovenskega jezika in kulture kot izjemne tradicije alpskega prostora zunaj meja današnje Slovenije je pomembno za ohranjanje istovetnosti, jezikovne in kulturne pestrosti.

Slovenija podpira slovenske avtohtone manjšine v Italiji in Avstriji. V zadnjih letih se je stanje na področju pravic slovenskih narodnih skupnosti v omenjenih državah deloma izboljšalo, odprti pa so še nekateri problemi (npr. dvojezična topografija, uporaba slovenskega jezika v javnosti in na uradih, dvojezično otroško varstvo in šolstvo).

Slovenski planinski muzej svoje razstave (Karavanke, alpinistke in druge) predstavlja na območju alpskega prostora. V letu 2017 je prejel najvišjo nagrado ŽIVA za najboljši slovanski muzej Foruma slovanskih kultur ter nagrade in priznanja Fundacija kralja Alberta I v Švici (2016) in Valvasorjevo priznanje Slovenskega muzejskega društva.

5. Ali priznavate pomen in vrednost toponomastične dediščine alpskega prostora (še posebno krajevna in ledinska imena) tudi glede na njen kulturno-zgodovinski pomen ter ali se je povečala njena vrednost?

Da	☒	Ne	☐
----	-------------------------------------	----	--------------------------

Navedite nekaj zglednih primerov.

Zgledi so v lokalnih zbornikih in časopisu kot tudi strokovnih publikacijah raznih inštitutov pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (SAZU) ter objavljane raziskovalnih topografskih nalog in slovarjev narečnih govorov iz območja Alp in predalpskega hribovja v matični domovini in zamejstvu (tersko narečje, slovnica rezjanskega narečja, slovar nediškega jezika, bovški govor, zatolminski govor,...). Pohvalno je preučevanje ledinskih imen (študija Razvoj ledinskih imen na področju Zatoľmina z visokogorskimi planinami, ledinska in hišna imena v vasi Čadrg na Tolminskem ...). Posebnosti so objavljene tudi v tematski številke Kronike (časopisa za krajevno zgodovino) in publikacijah muzeja ter partnerjev (Niti podobno, avtor Stanko Košir, ZBOR ZBIRK).

Morebitne dodatne opombe:

Slovenija podpira projekte za ohranjanje starih ledinskih imen tudi v sosednjih državah (Avstrija in

Italija).

Projekt FLU LED (hišna in ledinska imena v Sloveniji in Avstriji) ter zapisovanje hišnih imen (kako se pa pri vas reče?) več let izvaja Razvojna agencija Zgornje Gorenjske na območju Gorenjske, cilji so ohraniti hišna imena kot del žive kulturne (etnološke in jezikovne) dediščine, ohraniti prepoznavnost domačij tudi po njihovem starem hišnem imenu, obuditi že pozabljena in nič več rabljena hišna imena, izboljšati kakovost življenja na podeželju s krepitvijo lokalne istovetnosti in socialne kohezije domačinov. Več na: <http://www.ragor.si/?subpageid=388>.

6. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi so bili izboljšani potrebni okvirni pogoji za negovanje in spodbujanje jezikovne raznovrstnosti na območju Alp (vprašanje 4) oziroma sta priznana pomen in vrednost toponomastične dediščine ter povečana njena vrednost (vprašanje 5).	Da	Ne
Načrtno spodbujanje učenja alpskih jezikov, zlasti regionalnih jezikov pri pouku, vključno z narečji	☒	
Izobraževanje in izpopolnjevanje učiteljev	☒	
Zagotavljanje potrebnega učnega gradiva	☒	
Spodbujanje jezikovne raznovrstnosti in večjezičnosti ter jezikovnega vključevanja priseljencev		
Oblikovanje partnerstev med šolami z različnih jezikovnih območij	☒	
Kulturne prireditve v lokalnih jezikih, zlasti glasbene, literarne in/ali gledališke, jezikovni tečaji, tiskani in elektronski mediji	☒	
Projekti razvijanja in pridobivanja krajevnega znanja s preučevanjem in uporabo toponomastike		
Postavitev informacijskih tabel z imeni najpomembnejših krajev določenega območja v občinah in vaseh	☒	
Drugo	☒	
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
V Sloveniji imamo številna narečja, ki sodijo v večje narečne skupine. Narečja so vključena tudi v nekaterih učnih načrtih (npr. Učni načrt za predmet slovenščina v osnovni šoli).		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Celotni slovenski vzgojno-izobraževalni sistem spodbuja razvoj raznojezičnosti posameznika ter večjezičnost vzgojno-izobraževalnega prostora. V preteklih letih se je zvrstilo veliko projektov na državni ravni, v katere so bili vključeni tako vzgojno-izobraževalni kot javni zavodi ter univerze. Posebnih ukrepov samo na območju Alpske konvencije ministrstvo ni sprejelo.		
Primeri nekaj večjih projektov, financiranih z evropskimi sredstvi, v katerih kot partnerji sodelujejo VIZ na območju Alpske konvencije:		
– Projekt Evropskega socialnega sklada: Dvig jezikovnih kompetenc pedagoških delavcev pri jezikih manjšin v italijanskih šolah v Sloveniji in slovenskih oz. dvojezičnih šolah v Italiji (2016–2020) . Gre za vzpostavitev partnerstev in sodelovanja med sodelujočimi šolami in univerzami iz Slovenije in Italije oziroma Madžarske. Poudarek je predvsem na usposabljanju učiteljev in razvijanju njihovih		

jezikovnih ter didaktičnih spretnosti in novih strategij pri poučevanju v dvojezičnem območju s pomočjo informacijsko komunikacijskih tehnologij.

– Projekt ESS: **Razvoj in udejanjanje inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc – 1.3. Večjezičnost** (2017–2022). Cilj projekta je ustvariti učna okolja, v katerih bodo predvsem otroci, učenci in dijaki usvojili raznojezično zmožnost, ki je cilj naprednih družb in številnih strateških dokumentov. Projekt zajema vse v slovenskem šolskem sistemu uveljavljene jezike, druge jezike, tuje in klasične jezike ter vse prve jezike priseljencev. V projekt je vključenih 26 vzgojno izobraževalnih zavodov (VIZ) (npr. OŠ Franca Rozmana Staneta Maribor, Šolski center Slovenj Gradec, Šolski center Nova Gorica, OŠ osmih talcev Logatec, OŠ Draga Bajca Vipava)

– Projekt ESS: **Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev: Program Le z drugimi smo** (2016–2021) – cilj programa je usposobiti strokovne in vodstvene delavce na vseh področjih izobraževanja (predšolske vzgoje, OŠ-izobraževanja, osnovnega glasbenega izobraževanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja ...) tudi na vsebinskem področju vključevanja priseljencev, slovenščine in medkulturnega dialoga. Projekt se izvaja po vsej Sloveniji.

– Projekt ESS: **Izzivi medkulturnega sobivanja**. Osnovni cilj projekta je prispevati k razvijanju vrednot medkulturnosti ter k izboljšanju strokovne usposobljenosti vodstvenih in strokovnih delavcev v VIZ za uspešnejše vključevanje otrok priseljencev iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem. Cilj projekta je tako zagotoviti ustrezno izobraževanje strokovnih delavcev, ki so v stiku z otroki priseljenci, ter usposabljanje strokovnih delavcev za delo z otroki priseljenci ter strokovnimi delavci vzgojno-izobraževalnih zavodov, v katere so vključeni otroci priseljenci. Vključeni VIZ: OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica, Druga OŠ Slovenj Gradec, OŠ Matije Čopa Kranj, Srednja šola Jesenice, Srednja šola Slovenska Bistrica in drugi.

Oblikovane so bile Smernice za celostno vključevanje priseljencev (otrok, učencev in dijakov) iz drugih jezikovnih in kulturnih okolij v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem (ZRSS, 2012). Organiziran je bil tudi mednarodni posvet Vključenost priseljencev v vzgojno-izobraževalni sistem RS (Brdo pri Kranju, maj 2016).

Slovenščina kot drugi jezik za otroke priseljencev ni sistemsko vpeta v redni program vrtca, osnovne in srednje šole, pač pa se učenje slovenščine kot drugega jezika nudi kot dodatna strokovna pomoč. Okvir za delovanje so sprejeta Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (2017) ter Smernice za izobraževanje otrok priseljencev v vrtcih in šolah (2012).

Vzgojno-izobraževalni zavodi se vključujejo v številne kulturne prireditve, zlasti glasbene, literarne in/ali gledališke, ki jih organizira Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD).

V Ratečah so v okviru preučevanja dediščine izdali tudi RATEŠKI slovar ter predstavili predavanja o raznolikosti narečij (ZRC SAZU – jezikovni atlas SLO).

Ustvarjalno umetniško delovanje

7. Ali podpirate umetniško ustvarjanje v vseh izraznih oblikah ter umetniških prikazih vsebin, ki se navezujejo na alpski svet?

Da	☒	Ne	☐
----	-------------------------------------	----	--------------------------

Navedite nekaj zglednih primerov.
Razstava Likovne kolonije VRATA v Slovenskem planinskem muzeju (od 2010 naprej). Poključski, trentarski, drežniški, mostarski in drugi likovni tabori s priložnostnimi razstavami. Poleg tega pa še predstavitev fotografov in slikarjev s področja gora v okviru programov Slovenskega planinskega muzeja, Galerije Liznjekove domačije v Kranjski Gori in Galerije Kosova graščina na Jesenicah.
Morebitne opombe:
Park Škocjanske jame podpira in sodeluje pri dejavnostih Turističnega društva Škocjan, ki organizira tradicionalni Škocjanski festival (gledališke igre) ter občasne dogodke, na primer literarne dneve, razstave, glasbene dneve.
V Slovenskem planinskem muzeju poteka predstavitev filmov – tudi nove filmske umetnosti – s področja gora. Slovenski planinski muzej je vključen v redni letni Festival gorniškega filma, ki poteka v Sloveniji od leta 2007.

8. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je podprlo umetniško ustvarjanje in umetniške prikaze vsebin, ki se navezujejo na alpski svet.	Da	Ne
Organiziranje umetniških razstav in prireditev	X	
Razpis natečajev za oblikovanje znakov kakovosti, logotipov, izdelavo celostne podobe (corporate design) občinske uprave in podjetij na območju Alp		X
Izvedba tečajev in delavnic umetniškega ustvarjanja o temah, povezanih z Alpami	X	
Projekti in pobude za umetniško ustvarjanje, pri čemer se uporabljajo lokalne surovine z območja Alp	X	
Drugo	X	
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
<ul style="list-style-type: none"> razne izvedbe teh vsebin se uveljavljajo po posameznih občinah oziroma krajevnih skupnostih: Bohinj, Drežnica, Soča, Trenta, Baška grapa, Logarska dolina, Velika planina, Pohorje slikarske kolonije; Pokljuka, Bovec, Trenta, Most na Soči ... 		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Fotografska razstava Alpe, kot jih vidijo ptice (park Tivoli 2009 Ljubljana).</p> <p>V okviru Delovne skupnosti Alpe–Jadran in njenih delovnih skupin se izvaja kar nekaj projektov, povezanih z umetnostjo in umetniškim ustvarjanjem, vendar so ti projekti območno širši, niso povezani samo z območjem, ki ga obravnava Alpska konvencija.</p> <p>V informacijskem središču TNP Dom Trenta potekata mednarodni glasbeni forum Trenta za mlade glasbenike in umetniška kolonija TrentArs, katere namen je oblikovati zbirko umetniških del ter tako združevati umetnost in varstvo narave. TNP organizira fotografske delavnice in gosti številne fotografske razstave. Na Pocarjevi domačiji in v informacijskem središču Triglavska roža na Bledu so v program prireditev vključeni ustvarjalci (slikarji, fotografi, igralci, glasbeniki) z namenom spodbujanja lokalnih umetniških društev in posameznikov.</p> <p>Dejavnosti se izvajajo z občasnimi razstavami in programi za otroke in odrasle v muzejih od Jesenic do</p>		

Rateč. Najnovejša je podpora ponatisa knjige Triglavske pripovedke (sofinancirala Javna agencija za knjigo), predstavitev knjižice Kekec and Pehta 2018 (prevod Kekca v angleški jezik, društvo Naše gore list – D. Kunaver).

III. Življenjski prostor, kakovost življenja in enake možnosti

Poselitvene strukture in pogoji

1. Ali ohranjate in posodabljate poselitvene strukture v skladu z načelom trajnostnega razvoja in ob upoštevanju krajevnih posebnosti?		
Da	☒	Ne
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Ohranjanje dediščinskih lastnosti naselij in vasi ter izboljševanje infrastrukture nasploh:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prenova Bovca in drugih vasi po potresu; v sklopu popotresne obnove je bilo obnovljenih kar nekaj gorskih naselij in nekatera so bila tudi uspešno demografsko oživljena (Čadrg, Tolminske Ravne, Zadlazar, Čadrg, Kneške Ravne, Zabrado, Drežniške Ravne, Magozd, Krm, Lepena, Soča, Zavrzelno, Na Logu v Trenti, Nemški Rovt, Brod, Laze); – ob sodelovanju z območnima enotama Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) Kranj in Nova Gorica se pripravljajo usmeritve pri obnovah in novogradnjah, svetovanje z investitorji, sodelovanje z občinami pri pripravi občinskih prostorskih aktov; – TNP v sodelovanju z ZVKDS in parkovnimi občinami pripravlja stavbno tipologijo z usmeritvami za gradnjo, rekonstrukcijo in/ali obnovo. <p>Strategija prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/2004) opredeljuje 65 območij s prepoznavnimi krajinskimi značilnostmi na državni ravni, od katerih jih je 17 na območju Alpske konvencije. Marca 2020 se je zaključila naloga Nadgradnja metodologije določanja območij nacionalne prepoznavnosti krajine, ki bo podlaga za ponovitev analize krajinske prepoznavnosti v skladu s prenovljeno metodologijo. Projekt pa vključuje tudi pilotne aktivnosti, od katerih se del izvaja na območju Triglavskega narodnega parka v sodelovanju z Javnim zavodom TNP.</p> <ul style="list-style-type: none"> – celovit razvoj podeželja in obnova vasi (CRPV) Dovje – Mojstrana; – odredba o razdeljevanju dela sredstev Javnega zavoda Park Škocjanske jame (PŠJ) (sredstva za obnovo v treh naseljih znotraj parka); – Park Škocjanske jame podpira ohranjanje tradicionalne poselitvene strukture s pomočjo stokovnih nasvetov in posredovanja na pristojnih institucijah, pa tudi finančno z vsakoletnim razdeljevanjem dela sredstev PŠJ po Odredbi o razdeljevanju dela sredstev PŠJ; domačini ta sredstva namenijo obnovi stavbne dediščine v vaseh v parku (Betanja, Matavun, Škocjan). 		
Morebitne opombe		

2. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali k ohranjanju in posodabljanju poselitvene strukture v skladu z načelom trajnostnega razvoja in ob upoštevanju krajevnih posebnosti.	Da	Ne
Upoštevanje trajnostnih načel pri načrtovanju in izvajanju gradbenih ukrepov	☒	☐

Programi izobraževanja in izpopolnjevanja o trajnostni gradnji na območju Alp za gradbene strokovnjake in uslužbence organov, pristojnih za izdajo dovoljenj	☒	
Prireditve in pobude, namenjene javnosti z namenom obveščanja in ozaveščanja o trajnostni gradnji in trajnostnem ravnanju z naravnimi viri	☐	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Organiziranje seminarja na temo arhitekture in obnovljivih virov energije v Goriških Brdih maja 2008.</p> <p>Park Škocjanske jame organizira predavanja za domačine glede pomena ohranjanja tradicionalne gradnje in načina obnove stavb.</p> <p>Potujoča razstava nagrajenih projektov vsakoletnega švicarskega natečaja Sodobna arhitektura v Alpah. Zgoraj omenjeni priročniki stavbne tipologije ter usmeritve TNP h gradnjam prispevajo k upoštevanju tradicionalne tehnike gradnje ter rabe lokalnih gradiv. Vse to je skladno s trajnostnimi načeli gradnje. TNP poleg svetovanja pri gradnji v nekaterih primerih namenja tudi del finančnih sredstev za obnovo objektov ter tako nudi pomoč lokalnemu prebivalstvu in hkrati skrbi za varovanje stavbne dediščine (npr. sofinanciranje menjave lesene kritine na kmetijskih objektih).</p> <p>Občina Bled je v sodelovanju s študenti arhitekture in ZVKDS v letu 2018 pripravila Strategijo celostnega razvoja kraja Kupljenik, pri čemer je pripravila tipologijo obstoječih objektov in predlagala arhitekturne rešitve, s katerimi bi domačinom omogočili obstoj v vasi (preureditev v turistične zmogljivosti, delavnice ipd.) oziroma omogočili v skladu s smernicami ZVKDS. Podobno študijo bomo letos izvedli za območje Slamnikov.</p> <p>V okviru Združenja zgodovinskih mest se izvajajo delavnice – izobraževanja za ohranjanje dediščine, uporabo materialov, postopke praks, tudi posebnosti alpskega prostora (tri ali štiri delavnice letno). Predavanja oziroma predstavitev tabora mladih raziskovalcev Biotehniške fakultete; dendrološke raziskave lesa skednja Liznjekove domačije v Kranjski Gori (predstavljeno javnosti).</p> <p>V sklopu mednarodne arhitekturne nagrade Alpske konvencije Constructive Alps je bilo prek 20 razstav po različnih predelih alpskega območja ter drugih predelih Slovenije s predstavitvami, pogovori in razpravami, ki so prispevale k promociji trajnostne gradnje in prenove v Alpah.</p>		

Storitve splošnega interesa in osnovne storitve

3. Ali ohranjate, zagotavljate in razvijate decentralizirane storitve splošnega interesa in decentralizirano osnovno oskrbo?		
Da	☒	Ne
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Javna uprava na regionalni ravni za določene storitve zagotavlja dostop do storitev javne uprave na upravnih enotah (v Sloveniji je 58 upravnih enot; potni listi, osebne izkaznice, vozniška dovoljenja ...) in krajevnih uradih. Poleg tega občani urejajo upravne zadeve lokalnega pomena v občinskih središčih. Dostop e-uprave se zagotavlja na državni in lokalni ravni. Primarno zdravstveno varstvo zagotavljajo na lokalni ravni, enako tudi predšolsko varstvo in osnovnošolsko izobraževanje. Srednješolsko izobraževanje zagotavlja država.</p>		

Morebitne opombe
Slovenija nima vzpostavljene regionalne oblasti, uradi na regionalni ravni so izpostave državne uprave in službe na področju javne uprave, varstva kulturne dediščine, ohranjanja narave, upravljanja z vodami ipd. Sicer pa se storitve splošnega pomena izvajajo v tako imenovanih mrežah, ki zagotavljajo osnovne storitve od lokalne ravni navzgor.

4. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali k ohranjanju, zagotavljanju in razvoju decentraliziranih storitev splošnega interesa in decentralizaciji osnovne oskrbe.	Da	Ne
Ukrepi za spodbujanje boljše prostorske porazdelitve storitev za zadovoljitev osnovnih potreb	X	
Ohranjanje lokalnih storitev na krajevni ravni z boljšo ponudbo večnamenskih ustanov	X	
Obnova oziroma krepitev ponudb javnega prevoza	X	
Drugo	X	
Če ste označili „Drugo“, navedite tudi ustrezne ukrepe.		
Projekt potujoče knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu, Do gorskih dobav.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
PŠJ sodeluje s Slovenskimi železnicami pri financiranju avtobusa, ki je vezan na prihode in odhode vlakov v Divači. Avtobusni prevozi (večkrat dnevno) na relaciji Divača–Matavun in Matavun–Divača so namenjeni tako domačinom kot tudi obiskovalcem parka.		
TNP sodeluje pri sofinanciranju sezonskih avtobusnih linij (<i>hop on-hop off</i>) na območju parkovnih občin.		
Kot enega od primerov dobre prakse bi veljalo posebej omeniti projekt PUSEMOR, sofinanciran v okviru programa INTERREG III B za območje Alp (slovenski projektni partner BSC Kranj), katerega posebna pozornost je bila usmerjena v pridobitev primerjalnih analiz in oblikovanje kar najboljših rešitev za zagotavljanje javnih storitev v alpskem prostoru ter izvedbo pilotnih projektov v sodelujočih občinah:		
<ol style="list-style-type: none"> 1) vzpostavitev javne e-točke v Lučinah pri Gorenji vasi – oprema in usposabljanje lokalnega prebivalstva, 2) <u>postavitev računalniške sobe z internetnim dostopom ter usposabljanje lokalnega prebivalstva v osnovni šoli v Podblici,</u> 3) vzpostavitev družabnega središča za domačine in različne interesne skupine v povezavi s turistično informacijsko točko in lokalnim muzejem v Davči, 4) postavitev javnega otroškega igrišča na prostem v vasi Sorca, 5) projekt v dolini Kokre za spodbuditev lokalnih kmetov, da ponudijo svoje pridelke in storitve turistom ter okrepijo svoje ekonomsko stanje, kar bi zmanjšalo potrebe po vožnji na delo in spodbudilo samozaposlovanje. 		
Na lokalni ravni je še veliko podobnih primerov dobrih praks za zagotavljanje javnih storitev v bolj odmaknjenih in manj razvitih hribovskih območjih, za katere pa na državni ravni ni skupnega seznama, zato jih je zelo težko navesti.		

V letu 2019 se je zaključil projekt INTERREG Alpski prostor – INTESU, ki je obravnaval storitve in pripravil priročnik o celovitem naslavljanju storitev. Pripravljen je bil tudi akcijski načrt za izboljšanje oskrbe z osnovnimi dobrinami na območju Idrijsko-Cerkljanskega (Slovenija), ki vsebuje ukrepe, kot so spletni katalog ponudnikov in spletna prodaja, oživitev ene od zapuščenih stavb nekdanje oskrbe s storitvami v vaško trgovino in mreženje ponudnikov na podeželju.

Vprašanja zagotavljanja storitev so pereča ob demografskih spremembah, ki se dogajajo v gorskih ter drugih podeželskih območjih. V okviru Skupnosti občin Slovenije je junija 2019 začela svoje delo Delovna skupina za decentralizacijo storitev države in skladen regionalni razvoj, ki pripravlja predlog, na katerih prostorskih ravneh naj se zagotavljajo določene storitve splošnega in splošnega gospodarskega pomena.

Šolsko in poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje odraslih

5. Ali ohranjate in razvijate sodoben sistem šolskega in poklicnega izobraževanja ter usposabljanja ustreznih programov izobraževanja odraslih na lokalni in regionalni ravni z upoštevanjem alpskih vidikov na vseh področjih izobraževanja?

Da	☒	Ne	☐
----	-------------------------------------	----	--------------------------

Navedite nekaj zglednih primerov.

Ohranjanje delovanja predšolskega in osnovnošolskega izobraževanja v demografsko ogroženih območjih (vrtec Soča, osnovna šola Podbrdo) ter Gimnazije Tolmin kot edinega srednješolskega izobraževalnega zavoda v Posočju.

Morebitne opombe

Študijski krožki (ŠK) kot razvojno orodje v alpskem prostoru – primer Solčavskega: Andragoški center Slovenije spremlja strukturo udeležencev in obravnava vsebino študijskih krožkov, ki povezujejo pričakovanja s priložnostmi, delujejo samostojno s pomočjo proračunskih sredstev (MIZŠ), rezultate pa nenehno vpenjajo v razvoj višjih ravni. Primer ŠK na Solčavskem kaže, da majhne skupine odraslih z načrtnim učenjem lahko prispevajo k doseganju ravnotežja med ekonomskimi, družbenimi in ekološkimi cilji, saj svojo istovetnost načrtno ohranjajo in prenašajo iz preteklosti v prihodnost. ŠK so na tem območju edina systemska ponudba izobraževanja odraslih, povezujejo odgovornost do istovetnosti in lokalne skupnosti ter potrebo po inovativnih rešitvah za delovna mesta mladih. ŠK na Solčavskem spodbuja ohranjanje primarne proizvodnje kot pogoja za vrhunski turizem, hkrati pa razvoj terciarnega sektorja na najvišji zahtevnostni ravni. Povezal je visokogorske kmetije ob Panoramski cesti ter se posvetil razvoju turistične ponudbe.

Model ŠK so po slovenskem zgledu vpeljali še v Furlaniji – Julijski krajini. S pomočjo MOP pa je bila vzpostavljena tudi povezava s cilji Agende 2030 ter potrjena vloga ŠK za zeleno in krožno gospodarstvo.

Projekt YOUrALPS: Izobraževanje mladih za Alpe: (vnovič) povezovanje mladih in gorske dediščine za svetlo prihodnost v Alpah (2016–2019). Projektni okvir je program INTERREG Alpine Space, ki ga sofinancira Sklad za evropski regionalni razvoj. Med dvanajstimi partnerji alpskih držav Slovenijo zastopata Biotehniški center Naklo in Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, v pilotne dejavnosti pa je bil vključen tudi Triglavski narodni park. Med mladimi je zavedanje o vrednotah in možnostih, ki jih ponujata naravna in kulturna dediščina Alp, šibko. Ker alpska dediščina odpira tudi veliko gospodarskih in socialnih priložnosti, si partnerji v projektu prizadevajo oblikovati takšno izobraževanje, ki bi bolj celovito obravnavalo vrednote in znanje o gorah ter tudi njihove praktične veščine. Z izmenjavami, usposabljanji, delavnicami in preizkusi v pilotnih območjih so razvili tako

imenovani model alpske šole.

Center šolski in obšolskih dejavnosti (CŠOD): Delovanje Centra šolskih in obšolskih dejavnosti sega na področje šolstva, športa, znanosti in kulture. Na območju Alpske konvencije v slovenskem prostoru deluje šestnajst domov, ki izvajajo številne programe, dejavnosti in aktivnosti za VIZ, društva, klube, lokalno prebivalstvo ter preostale zainteresirane.

Primeri nekaterih domov, ki izvajajo projektne tedne za spodbujanje aktivnosti in cilje Alpske konvencije:

CŠOD Kavka (Kobarid) ima že utečen program za projektni teden z naslovom Meje v nas in okoli nas (spoznavanje geografskih, zgodovinskih, bioloških, jezikovnih in socialnih meja), Zamejski Slovenci v Benečiji (spoznavanje življenja za mejo in slovenskega narodnostnega prostora onkraj meja).

CŠOD Kranjska Gora izvaja projektni teden Naravna in kulturna dediščina Zgornjesavske doline (TNP, Naravni rezervat Zelenci, ogled Planice, ozaveščanje o pomenu varovanja ter ohranjanja okolja in kulturne dediščine)

CŠOD Cerklje izvaja tematska projektna tedna: Sobivanje v različnosti in Trajnostno v 21. stoletje. Učenci se učijo razumevanja načel trajnostnega razvoja, so spodbujeni k skupinskemu raziskovalnemu delu, razumejo pomembnost sobivanja različnih ljudi in družbenih skupin.

Občina Bled v letu 2020 namerava uresničiti projekt, ki ga je razvil turistični podmladek OŠ Bled (didaktično učno pot Ne razjezimo blejskega zlatoroga). Obiskovalca bo učna pot informirala o naravnih vrednotah okoli Blejskega jezera. Naložba se izvaja v sklopu projekta Spoznavajmo biodiverzitetu v naseljih, ki je sofinanciran s sredstvi evropskega sklada za regionalni razvoj. Več: <https://www.e-bled.si/za-obcane/projekti/evropski-sklad-za-regionalni-razvoj>.

6. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali k ohranjanju in razvoju sodobnega sistema šolskega in poklicnega izobraževanja ter usposabljanju ustreznih programov izobraževanja odraslih.	Da	Ne
Ustvarjanje zadostne ponudbe izobraževalnih ustanov, vključno z ustreznimi učnimi sredstvi in pripadajočo tehnologijo	☒	
Organiziranje izobraževalnih tečajev za odrasle	☒	
Spodbujanje šolskih partnerstev	☒	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Na področju izobraževanja odraslih Andragoški center Slovenije razvija in organizira številne programe izobraževanja odraslih, ki spodbujajo in prispevajo k ustreznemu vključevanju priseljencev v izobraževanje odraslih, opismenjevanju odraslih v slovenščini za odrasle govorce drugih jezikov, ter izvaja številne projekte spodbujanja različnih partnerstev (med lokalno skupnostjo, preostalimi VIZ ipd.). Primer: Projekt CIA2SFM 2015–2018 (Strateška partnerstva za inovativen pristop usposabljanja o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi); Znamenja trajnosti (izobraževanje za trajnostni razvoj) od leta 2007 naprej; Projekt RESHAPE – izobraževanje ter usposabljanje migrantov in beguncev (2016–2018), Erasmus+, program KA2.</p>		

Nekateri drugi zgledni primeri programov oziroma projektov, ki se izvajajo v VIZ:

Program **Ekošola** je mednarodno uveljavljen program celostne okoljske vzgoje in izobraževanja, namenjen spodbujanju in večanju ozaveščenosti o trajnostnem razvoju med otroki, učenci in dijaki skozi njihov vzgojni in izobraževalni program ter prek aktivnega udejstvovanja v lokalni skupnosti in širše. V program Ekošola so vključene slovenske vzgojne in izobraževalne ustanove: vrtci, osnovne in srednje šole, centri šolskih in občolskih dejavnosti ter domovi. Projekti v programu Ekošola so zasnovani kot samostojni projekti, v sodelovanju s partnerji-podporniki iz javnega in zasebnega sektorja ali prek prijavn na slovenske in evropske razpise v sodelovanju s partnerskimi organizacijami iz drugih držav. Sodelujejo tudi starši, lokalna skupnost, druga podjetja, organizacije in posamezniki iz lokalnega ali širšega okolja. Se nekateri pohvalni projekti so: Misija – Zeleni koraki, Mladi poročevalci za okolje, Raziskovalci biotske raznovrstnosti, Znanje o gozdovih, Podnebne spremembe.

Evropa v šoli (ZPMS): Vseslovenski projekt pod okriljem Zveze prijateljev mladine Slovenije in njene mreže na lokalni ravni. Vsako leto poteka natečaj pod drugačnim naslovom (v šolskem letu 2014/2015 je bil to naslov: Sodelujem, svet oblikujem). Povezoval se je z Evropskim letom za razvoj 2015 z geslom: Naš svet, naše dostojanstvo, naša prihodnost; 2016/17 – Svet, v katerem želim živeti; 2017/18 – Dediščina okoli nas: Kjer preteklost sreča prihodnost; 2018/19 – Snemimo roza-modra očala- Ustvarjamo družbo enakih možnosti in priložnosti za dekleta in fante).

TNP že ves čas svojega delovanja v sodelovanju s šolami za učence pripravlja vrsto aktivnosti, s katerimi spodbuja odgovoren odnos do naravne in kulturne dediščine. Na tem območju se je razvila skupnost šol biosfernega območja Julijske Alpe (UNESCO MAB), ki vključuje 38 osnovnih šol z območja TNP in njegovega vplivnega območja. V skupnosti pripravljajo učne vsebine, prilagojene območju, izvajajo razne aktivnosti, izmenjujejo pa tudi izkušnje in znanje. V letu 2019 je začel izvajati projekt dopolnitve učnega temelja skupnosti šol Biosfernega območja z vsebino podnebnih sprememb.

Eden od načinov izobraževanja je tudi izdajanje publikacij z izobraževalno in znanstveno vsebino z območja narodnega parka, ki so namenjene prebivalcem ter obiskovalcem (*Svet pod Triglavom, Discover, Acta triglavensia, Razprave in raziskave*). PRC iz Tolmina ponuja pestro izbiro programov dodatnega in strokovnega izobraževanja odraslih.

Ponudba prostočasnih dejavnosti

7. Ali ohranjate široko razvejano celoletno ponudbo kulturnih dejavnosti in ali glede na možnosti ohranjate ustrezno celoletno ponudbo prostočasnih dejavnosti za lokalno prebivalstvo?

Da	☒	Ne	☐
----	-------------------------------------	----	--------------------------

Navedite nekaj zglednih primerov.

Šolska infrastruktura omogoča izvajanje kulturnih in prostočasnih dejavnosti, ki jih zagotavljajo in so/financirajo občine.

Center šolskih in občolskih dejavnosti (CŠOD) ponuja v svojih domovih poleg različnih programov za šole tudi številne aktivnosti za društva, klube, skupine ter lokalno prebivalstvo, hkrati pa tudi organizira številna strokovna izobraževanja, konference in seminarje.

V Slovenskem planinskem muzeju ponujamo programe zimskih (en teden) in poletnih (vsako drugo soboto meseca) počitniških delavnic za otroke, poletne delavnice Kekčeve ustvarjalnice v muzeju v Kranjski Gori in en teden v Ratečah. Sodelujemo s šolami pri izvajanju kulturnih in tehničnih dnevov ter ponujamo pedagoške in andragoške programe vse leto (vsako leto dodamo nove delavnice na primer o gorskem reševanju, jamah, alpinizmu).

Morebitne opombe:

8. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali k ohranjanju široko razvejane celoletne ponudbe kulturnih dejavnosti in glede na možnosti k ohranjanju ustrezne celoletne ponudbe pristočasnih dejavnosti za lokalno prebivalstvo.	Da	Ne
Zagotavljanje ustreznih oblik pristočasne ponudbe in ustanov, ki upoštevajo zlasti potrebe in povpraševanje prebivalstva kot tudi posebnosti posameznega območja		
Večja podpora lokalnim kulturnim in športnim društvom	X	
Pri socialni in okoljevarstveni vzdržljivosti gradnja, vzdrževanje in obnavljanje objektov, namenjenih kulturnim in športnim dejavnostim	X	
Spodbujanje udejstvovanja mladih na športnem in kulturnem področju	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Kulturni bazar je vseslovenski skupni projekt različnih področnih ministrstev poleg MIZŠ in Zavoda RS za šolstvo, Slovenske nacionalne komisije za Unesco ter kulturnih ustanov iz vse Slovenije. Pomen projekta, ki se izvaja od leta 2009, je boljša obveščenost o kulturni ponudbi v Sloveniji, prizadeva pa si v strokovni in širši javnosti prebuditi zanimanje za kulturno-umetnostno vzgojo ter kulturo. Cilj Kulturnega bazara je predstaviti kakovostne projekte in programe, ki jih kulturne ustanove ponujajo za otroke in mladino; spodbuditi in predstaviti možnosti za povezovanje in sodelovanje (partnerstvo) kulturnih ustanov z vrtci in šolami ter tudi partnerstva med kulturnimi ustanovami; okrepiti zavest o pomenu kulturno-umetnostne vzgoje pri izobraževanju ter v širši družbi; seznaniti s pozitivnimi vplivi kakovostne kulturno-umetnostne vzgoje na otroke in mladino oziroma na vrtec in šolo; spodbuditi ustvarjalnost in kreativna partnerstva na področju kulture in izobraževanja. V letu 2019 je dogodek Kulturni bazar v Cankarjevem domu obiskalo več ko 900 strokovnih delavcev iz VIZ iz vse Slovenije, študentov ter predstavnikov kulturnih ustanov.</p> <p>Srednjeevropska matematična olimpijada za dijake srednjih šol ni minila brez uspehov slovenskih dijakov: http://www.dmfa.si/Mat_SS-A/UspehNaSMO.html</p>		

Sporočanje in obveščanje

9. Ali ohranjate in spodbujate uporabo različnih oblik sredstev javnega obveščanja kot instrument ohranjanja kulturnih posebnosti alpskega prostora?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			

Glasilu **oziroma časopis** Triglavskega narodnega parka *Svet pod Triglavom* brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva na območju parka. Rubriki "osebnosti" in "kultura" sta stalni rubriki v glasilu.

Kot zglede lahko navedemo glasilu **Sočasnik** za celotno Zgornje Posočje in prav tako radio Alpski val, ki pokriva tudi Idrijsko-Cerkljansko področje, podobno pa velja še za Bohinj, Zgornjesdavsko dolino, kjer lokalna in občasna glasila prinašajo vsebine ter zanimivosti iz življenja v alpskem svetu. Na žalost je občutno pomanjkanje teh vsebin in rednega poročanja iz hribovskega in gorskega sveta v osrednjih državnih tiskanih glasilih in drugih državnih medijih.

Slovenija, zlasti v času predsedovanja Alpski konvenciji (od leta 2009 do 2011) namenja posebno pozornost približevanju načel Alpske konvencije in njenih protokolov širšim skupinam javnosti. Prek raztličnih tehnik, načinov in vsebin skušamo doseči čim širši krog prebivalcev Slovenije, glavni poudarek pa namenjamo pomenu zagotavljanja takšnega razvoja alpskega območja, ki bo hkrati omogočal ohranjanje naravne in kulturne dediščine ter obstoj lokalnega prebivalstva in privlačno okolje za njegove obiskovalce. Uporaba oblik javnega obveščanja obsega širok nabor od lokanih do državnih radijskih in televizijskih hiš, tiskanih medijev, obveščevalskih kanalov prvotno lokalnega pomena, kot so lokalna glasila, spletne strani, plakati in zgibanke, premične razstave, stalne muzejske zbirke.

Mesečne novice iz Slovenskega planiskega muzeja izdajamo vsak mesec v e-obliki na naši spletni strani.

Morebitne opombe:

10. Ali ste alpskim prebivalcem olajšali dostop do sodobnih komunikacijskih sredstev in tehnologij?

Da	X	Ne	
----	----------	----	--

Navedite nekaj zglednih primerov.

Morebitne opombe:

V okviru projekta gradnje odprtih širokopasovnih omrežij imajo prednost področja, kjer ni izražen komercialni interes operaterjev (tudi alpska in predalpska območja). Prvi razpis, kjer so koriščena tudi evropska sredstva, je občini Železniki omogočil izgradnjo 85 km novih kanalizacijskih jaškov z 869 novimi optičnimi priključki.

Projekt e-točke omogoča brezžični dostop do interneta v bližini sofinancirane točke dostopa s strani ministrstva. Med njimi so tudi e-točke na alpskem in predalpskem območju (Jesenice, Bled, Bohinj itn.).

11. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali k ohranjanju in spodbujanju uporabe različnih oblik sredstev javnega obveščanja kot instrumenta ohranjanja kulturnih posebnosti alpskega prostora (vprašanje št. 9) oziroma k lažjemu dostopu alpskih prebivalcev do sodobnih komunikacijskih sredstev in tehnologij (vprašanje št. 10).	Da	Ne
Zagotavljanje sredstev javnega obveščanja tudi v oddaljenejših predelih Alp s strani javnih ponudnikov	X	
Spodbujanje sporočanja in obveščanja v regionalnih jezikih	X	
Ustvarjanje okvirnih pogojev za ponudbo tiskanih medijev v regionalnih jezikih	X	

Spodbujanje poročanja o temah alpskega življenjskega prostora	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		

Življenje skupnosti

12. Ali podpirate medsebojno razumevanje in dialog v skupnem življenju različnih skupnosti na območju Alp?		
Da	X	Ne
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Sodelovanje Gornjesavskega muzeja Jesenice in predstavljanje razstav, gostov na muzejskih večerih, Nives Meroi in Roman Benet, v Italiji in Avstiji (K & K center Šentjanž, Beneška palača v Naborjetu), vabimo na dogodke v Slovenski planinski muzej in muzej v Ratečah.		
Morebitne opombe:		

13. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali k podpori medsebojnega razumevanja in dialoga v skupnem življenju različnih skupnosti na območju Alp.	Da	Ne
Ohranjanje in spodbujanje lokacij, namenjenih medsebojnemu spoznavanju	X	
Spodbujanje projektov sodelovanja in izmenjave	X	
Povečanje vrednosti prostovoljnega dela in sosedske pomoči	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Gostovanja naših razstav Kulturna in naravna dediščina Doline (v Naborjetu in Šentjanžu, Podkloštru, Šentjakobu, Špetru), razstave Alpinistke, Karavanke.		

IV. Gospodarski prostor

Regionalni razvoj

1. Ali uresničujete posebno regionalno politiko, ki je usmerjena v uravnotežen, diverzificiran in samostojen regionalni razvoj prek trajnostne rabe lokalnih možnosti in rabe novih socialnih ter okolju prijaznih tehnologij?
--

Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Morebitne opombe:			
V sklopu Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja so cilji usmerjeni k uravnoveženemu in trajnostnemu razvoju na različnih področjih. Te cilje dosegamo prek različnih finančno podprtih ukrepov, na primer prek financiranja regionalno razvojnih programov ter konkretnih projektov na tem področju. Samo v letu 2008 je bilo v ta namen zgrajenih prek 150 projektov s področja okoljske infrastrukture.			

2. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je uresničevala posebna regionalna politika, usmerjena v uravnovežen, diverzificiran in samostojen regionalni razvoj prek trajnostne rabe lokalnih možnosti in rabe novih socialnih ter okolju prijaznih tehnologij.	Da	Ne
Sprejemanje posebnih ukrepov za krepitev gospodarstva gorskih območij v vseh področnih politikah	X	
Krepitev pobud za spodbujanje razvoja turističnih dejavnosti, sprejemljivega s sociološkega, kulturnega in okoljskega vidika	X	
Spodbujanje regionalne politike, usmerjene v posebne potrebe gorskih območij		X
Posebni programi gospodarskega razvoja za mlade	X	
Pospeševanje regionalnega razvojnega delovanja, ki si prizadeva okrepiti sodelovanje med kmetijstvom, gozdarstvom, obrtjo in turizmom ter drugimi deležniki v gospodarstvu	X	
Drugo	X	
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Geografsko je Slovenija pretežno hribovita država. Zato je pomembno poudariti dejstvo, da se kljub pomanjkanju celovite regionalne politike za gorska območja ukrepi za zagotavljanje trajnostnega in uravnoveženega razvoja gorskih regij v Sloveniji kažejo v okviru posameznih sektorskih politik, programov in načrtov. Ti, sicer na videz nepovezано stremijo k trajnostni rabi lokalnih možnosti, kar omogoča skladen razvoj gorskih območij.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Krepitev pobud za spodbujanje razvoja turističnih dejavnosti, ki je sprejemljiv s sociološkega, kulturnega in okoljskega vidika:		
– posebno področje znotraj razvojne politike razvoja regij, ki spodbuja projekte s poudarkom na biotski raznovrstnosti (praviloma v povezavi s turizmom).		
Podpora gospodarskemu razvoju za mlade:		
– regijske štipendijske sheme, ki spodbujajo ohranitev kadrov v regijah,		
– regionalni razvojni projekti na podeželju (npr. Po poteh dediščine),		
– nova pohodniška pot: Julijana trail,		
– podpora uvajanju znamke gorniške vasi v Slovenijo pod vodstvom Planinske zveze Slovenije.		

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja na podlagi razpisa omogoča finančno podporo obmejnim problemskim območjem, kamor sodi tudi velik del alpskega gorskega območja.

Med območja z naravnimi mejitvami za kmetovanje sodi 76 % Slovenije, med njimi tudi alpska gorska območja. Kmetje na teh območjih so ob izpolnjevanju pogojev upravičeni do neposrednih plačil v tekočem letu izvajanja podporne sheme zaradi dodatnih stroškov in izpada dohodka zaradi težjih razmer oziroma pogojev kmetovanja.

Verige dodane vrednosti

3. Ali krepite in razvijate verige ustvarjanja dodane vrednosti za spodbujanje lokalnih in regionalnih proizvodov in storitev?			
Da	X	Ne	X
Navedite nekaj zglednih primerov.			
<p>Slogan "Gorenjska, gremo gor", projekt LAS za razvoj – vzpostavljanje ustreznih okoliščin za predstavitev izdelkov podeželja.</p> <p>Vzpostavitev znaka kakovosti Triglavskega narodnega parka, ki označuje območja, objekte, izdelke, blago in storitve. Vključevanje ekoloških kmetij v ponudbo Triglavskega narodnega parka (TNP), pri predstavitvah TNP na sejnih in v publikacijah TNP.</p> <p>PŠJ oblikuje blagovno znamko parka, ki bo namenjena deležnikom v vplivnem območju, ki se ukvarjajo s tradicionalno obrtjo, ekološkim kmetovanjem ipd. Blagovna znamka bo namenjena izdelkom.</p> <p>Skupni blagovni znamki Babica Jerca in Dedek Jaka – naravni izdelki iz škofjeloških hribov združujeta ponudbo naravnih pridelkov, visoko kakovostnih kulinarčnih izdelkov ter izdelkov domače in umetnostne obrti škofjeloškega podeželja. Blagovni znamki sta dobili ime po babici Jerci in dedku Jaki, ki sta nam zaupala svoje recepte in znanja izdelave. Po preizkušeni receptih babic se pripravljajo razne vrste kruha iz krušne peči, piškotov in potic, domačih rezancev, dnevno sveža domača jajca, mlečni izdelki iz doma predelanega mleka, siri, skuta in skutni namazi, surovo maslo, kisle in sladke smetane. Raznolik je izbor alkoholnih pijač (žganja, likerjev, desertov in medic) ter suhega sadja, marmelad in kisa. Sadje in zelenjava sta v celoti pridelana na vrtovih in v travniških sadovnjakih ekoloških kmetij. Čebelarji s svojimi čebelami poskrbijo za med različnih vrst, umetniške roke pa ga predelajo v dražgoške kruhke najrazličnejših oblik. Z zeliščnim čajem dobimo delček neokrnjene narave. Iz njega lahko pripravimo topel ali hladen osvežilni napitek. Izbran okras ali spominsko darilo so lahko lesene posode, skodele, krožniki različnih velikosti in šatulje, koši in leseni pladnji. Pester je izbor nogavic, rokavic, gamaš, kap, copat in peškovcev – termoforjev iz češnjevih pešk, izdelanih iz prave domače volne; punčk iz volne, zeliščnih mošnjičkov, volnenih kužkov – embalaž za pijače, klekljanih čipk in še drugih zanimivosti. Nosilec blagovne znamke je Razvojna agencija Sora, ki skrbi tudi za njen razvoj in širšo prepoznavnost.</p> <p>V Slovesnem planinskem muzeju ponujamo izdelke lokalnih predelovalcev in ustvaljalcev, v času alpske adventne tržnice (2019) pa širšega alpskega prostora (območje tromeje in park Domodossola).</p>			
Morebitne opombe			

4. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali h krepitvi in razvoju verig ustvarjanja dodane vrednosti za spodbujanje lokalnih in regionalnih proizvodov ter storitev.	Da	Ne
--	----	----

Oblikovanje in uveljavljanje regionalnih blagovnih znakov, standardov kakovosti in sistemov označevanja kakovosti izdelkov in storitev, značilnih za alpsko območje	X	
Podpora trženju lokalnih in regionalnih izdelkov	X	
Spodbujanje oblik nadaljnega izobraževanja na tem področju	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Izobraževanje v okviru projekta Izzivi podeželja, sofinanciranega v okviru programa Interreg IIIA SLO-IT 2000-2006; mreža točk za promocijo značilnih pridelkov med Alpami in Jadranom in razvoj blagovne znamke Grape.		

Zaposlovanje

5. Ali obstajajo okvirni pogoji za zadostno ponudbo delovnih mest in mešanih oblik dohodka, kjer je to potrebno?			
Da		Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Morebitne opombe			
<p>Na spletnih straneh Zavoda RS za zaposlovanje (ZRSZ; tudi: zavod) nudijo pregled vseh prostih delovnih mest tistih delodajalcev, ki želijo objavo zavoda, in tistih delodajalcev, ki morajo od 12. aprila 2013 po zakonu prosto delovno mesto objaviti pri zavodu. Javna objava prostega delovnega mesta je po zakonu obvezna za vse delodajalce. Prek ZRSZ za zaposlovanje se delodajalcem omogoča objava prostih delovnih mest. Prav tako zavod zagotavlja informacije o predvidenih možnostih občasnega sezonskega dela v kmetijstvu.</p> <p>Delodajalci, ki želijo sodelovanje zavoda pri izbiri kandidatov, v sporočilu o prostem delovnem mestu opredelijo potrebne zahteve za zasedbo delovnega mesta. Glede na opredeljene zahteve na zavodu izberejo najustreznejše kandidate iz svojih evidenc in jih posredujejo delodajalcu. Zavod RS za zaposlovanje kandidate posreduje na prosto delovno mesto s predhodno preveritvijo motiviranosti za zaposlitev pri delodajalcu.</p> <p>Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve v okviru ukrepov aktivne politike zaposlovanja omogoča več oblik pomoči v različnih programih (usposabljanje, izobraževanje, spodbude za zaposlitev, povračila prispevkov za socialno varnost, javna dela ipd.). Tako je na primer osebam, prijavljenim v evidenci brezposelnih oseb, omogočeno opravljanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij za pridobitev poklicnih standardov na različnih področjih od na primer gozdarstva do kmetijstva, turizma in podobnega. S tem se podpira razvoj posebnih dejavnosti od čebelarstva, ekološkega kmetovanja, kmetijskih farmacevtov, gozdarjev, poljedelcev do živnorej, zeljiščarjev, knjigovodij, upravljavcev bioloških in rastlinskih čistilnih naprav, pridelave lesene biomase, proizvodnje biodizla in bioplina ter skrbnikov ekosistemskih načinov reševanja okoljskih težav (ekoremediacij).</p> <p>Že vzpostavljenim delodajalcem so omogočene različne oblike subvencije za zaposlovanje brezposelnih</p>			

oseb.

6. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi so se ustvarjali okvirni pogoji za zadostno ponudbo delovnih mest in mešanih oblik dohodka, kjer je to potrebno.	Da	Ne
Spodbujanje trajnostnih javnih/zasebnih vlaganj z namenom ustvarjanja novih delovnih mest, zlasti za visoko usposobljene delavce		X
Ustvarjanje okvirnih pogojev za pridobitev možnosti zaposlitve s primernim dohodkom	X	
Izboljšanje socialne varnosti, zlasti za sezonske delavce	X	
Drugo		X

Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.

Leta 2010 je bil sprejet Zakon o urejanju trga dela, ki je nadomestil Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Namen novega zakona o trgu dela je bil omogočiti večjo prilagodljivost trga delovne sile, povečati učinkovitost izvajanja aktivne politike zaposlovanja in podpreti uvajanje novih ukrepov, novih izvajalcev; širitev storitve poklicne usmerjenosti, vključevanje socialnih partnerjev itn. Zakon je podlaga za izvajanje naslednjih ukrepov države na trgu dela:

- storitve za trg dela (vseživljenjska poklicna usmerjenost, posredovanje zaposlitve),
- aktivna politika zaposlovanja,
- zavarovanje za primer brezposelnosti,
- pravice iz obveznega in prostovoljnega zavarovanja za primer brezposelnosti.

Do konca leta 2019 je bil omenjeni zakon noveliran petkrat.

Zakon o malem delu (kot navedeno v predhodnem poročilu) je bil vsebina zakonodajnega referendum (april 2011). Večina volivcev je glasovala proti uveljavitvi Zakona o malem delu.

V okviru aktivne politike zaposlovanja (APZ) so omogočene različne spodbude za usposabljanje in izobraževanje, s katerimi si posamezniki pridobijo nova znanja, spretnosti in usposobljenosti za vnovičen vstop na trg dela. Izvajajo se tudi spodbude za zaposlitve brezposlenih oseb (subvencije), ki pa so omejene glede na zakonska določila o državnih pomočeh, in nekatera druga določila, ki se nanašajo na kmetijstvo. V ukrepe APZ se lahko vključujejo tudi zaposlene osebe, predvsem z namenom pridobivanja ustreznih usposobljenosti ter znanj za čim daljšo prisotnost na trgu dela.

Navedite nekaj zglednih primerov.

Nekaj ključnih programov aktivne politike zaposlovanja:

- usposabljanje na delovnem mestu,
- neformalni izobraževanje in usposabljanje
- formalno izobraževanje
- delovni preizkus
- potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- javna dela
- spodbude za zaposlovanje težje zaposljivih oseb (zaposli.me)
- povračilo prispevkov delodajalcem na območjih z visoko brezposelnostjo itn.

V. Vloga mest in podeželja

Povezave med mesti in njihovimi okoliškimi regijami

1. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali k priznanju pomena mest v Alpah, še posebno njihove vloge, ki jo imajo kot središča socialnih, kulturnih in gospodarskih storitev v sožitju z okoljem	Da	Ne
Pobude, namenjene krepitvi ozaveščenosti prebivalcev mest in podeželja o skupni odgovornosti za kulturno in naravno dediščino prihodnjih generacij	X	
Sodelovanje med mesti ter med mesti in okoliškimi občinami v okviru izmenjave izkušenj in medobčinskih razvojnih projektov na državni in čeznacionalni ravni, katerih cilj je uresničevanje okoljskih in gospodarskih ciljev v sklopu Alpske konvencije	X	
Pobude za učenje in obveščanje z namenom preprečevanja in reševanja konfliktov pri rabi prostora		
Drugo	X	
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Slovenska zakonodaja spodbuja sodelovanje med sosednjimi občinami v zadevah, ki so skupnega pomena, na primer urejanje prostora, zagotavljanje pitne vode, urejanje odvajanja komunalnih odpadkov. Prav tako občine za pripravo regionalnega razvojnega programa za statistično občino imenujejo svet regije, ki je nosilec priprave in sprejema regionalnega programa razvoja. V Sloveniji je 212 občin, od katerih jih ima enajst status mestne občine.</p> <p>Med projekti, izvedenimi v času poročanja, šteje prav gotovo tudi organiziranje razstave Alpe, kot jih vidijo ptice, ki je bila aprila 2009 v Ljubljani. V času predsedovanja smo pripravili tudi posebno potujočo razstavo o Alpski konvenciji, ki je bila medtem že v raznih krajih v Sloveniji.</p> <p>Omeniti je treba še izobraževalne, informacijske in ozaveščevalne dejavnosti Triglavskega narodnega parka.</p> <p>Čiščenje planinskih poti ob koncu sezone, ki so ga uvedli pred štiridesetimi leti dijaki tolminske gimnazije, se je razširilo na vse gore Slovenije in je postalo narodna tradicija, ki vzgojno vpliva na kulturno obnašanje v gorskem svetu s sprotnim odstranjevanjem smeti tudi med letom.</p>		

Povezave med mesti znotraj in zunaj območja Alp

2. Ali vzpostavljate in krepite povezave alpskih mest z mesti in velemesti zunaj alpskega območja, da bi tako zagotovili stike in izmenjavo informacij med alpskim prebivalstvom ter zunajalpskimi gospodarskimi, znanstvenoraziskovalnimi in kulturnimi središči?		
Da	X	Ne
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Sodelovanje med mesti znotraj in zunaj območja Alp je dokaj intenzivno, med drugim prodaja kmečkih izdelkov iz alpskih vasi in dolin na tržnicah v večjih središčih, na primer v Kranju, Škofji Loki, na		

Bledu, v Tolminu, Mariboru.
Razstave s področij planinstva, gorništvu in alpskega prostora (etnologije) so gostovale tudi na Reki in Slatini na Hrvaškem (poleg Avstrije in Italije). V Sloveniji pa smo z razstavami gostovali še v Celju in Ljubljani
Morebitne opombe

3. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, ki so prispevali k vzpostavljanju in krepitvi povezave alpskih mest z mesti in velemesti zunaj območja Alp, da bi tako zagotovili stike in izmenjavo informacij med alpskim prebivalstvom ter zunajalpskimi gospodarskimi, znanstvenoraziskovalnimi in kulturnimi središči.	Da	Ne
Prostovoljno sklepanje dogovorov med alpskimi območnimi skupnostmi in ustanovami zunaj območja Alp	X	
Programi za izmenjavo in obiske študentk in študentov ter dijakinj in dijakov v okviru partnerskega sodelovanja med alpskimi in zunajalpskimi mesti v zvezi s posebnimi strokovnimi temami	X	
Vzpostavljanje partnerstev med alpskimi in zunajalpskimi mesti in občinami za izmenjavo informacij in predstavitev primerov dobrih praks	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Slovenske institucije (občine, Državni zbor, Ministrstvo za okolje in prostor) so aktivno podprle izvedbo 3. zasedanja mladinskega parlamenta k Alpski konvenciji, ki je bilo marca 2008 v Mariboru, ter zasedanja YPAC v Kamniku leta 2015 in Mariboru 2018.		

Vloga podeželja

4. Označite, ali so na področjih, naštetih v nadaljevanju, bili sprejeti ukrepi, ki so prispevali k priznavanju pomena alpskega podeželja kot raznovrstnega, heterogenega in samostojnega gospodarskega, naravnega in kulturnega prostora ter podpori integriranih strategij, ki so prilagojene svojim razvojnim možnostim.	Da	Ne
Zagotavljanje in podpora sodelovanju in izmenjavi izkušenj med podeželskimi območji	X	
Razvoj političnih strategij za izkoriščanje endogenih potencialov in sinergij ter kreativnega regionalnega okolja	X	
Zagotavljanje enakovrednega dostopa do infrastrukture, informacij in znanja z namenom krepitve podeželja v konkurenci pridobivanja najboljše lokacije	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		

Navedite nekaj zglednih primerov.
Posoški kolegiji, medobčinsko posvetovalno in usklajevalno delovno telo zgornjesoških občin, UE Tolmin, PRC Tolmin in območja javnih zavodov.

Priloga:

Pregled pomembnih pravnih predpisov (na državni in morebiti regionalni/pokrajinski ravni, ne na občinski ravni)